

February 2025 | ET

This page is also available in:

- ES
- BG
- CS
- DA
- EN
- DE
- FR
- EL
- GA
- HR
- IT
- LV
- LT
- HU
- MT
- NL
- PL
- PT
- FI
- RO
- SK
- SL
- SV

Available Languages:

JUHTKIRI

Juhtkiri

Talv taandub vastutahtsi kevade ees ja märtsis jõuavad komiteesse põnevad üritused, mis seavad tähelepanu keskpunkti noored ja kodanikuühiskonna.

Avapaugu annab 16. korda aset leidev üritus „**Sinu Euroopa, Sinu arvamus**“. 13.–14. märtsil 2025 koguneb üritusele „Sinu Euroopa, Sinu arvamus“ peaaegu 100 noort osalejat noorteorganisatsioonidest, riiklikest noortekogudest ja keskkoolidest ning 37 õpetajat ELi liikmesriikidest, kandidaatriikidest ja Ühendkuningriigist. Kõik nad saavad osa ainulaadsest kogemusest, pidades koos nõu, et kujundada Euroopat oma soovide kohaselt.

Komitee saab nende soovitusi kaasata juba mõni päev hiljem algaval teisel kodanikuühiskonna nädalal noortele keskenduvatel aruteludel ning jagada neid seejärel Euroopa institutsioonide kõrgetasemeliste esindajatega.

Pärast 2024. aastal tehtud paljutõotavat algust toimub selle aasta kodanikuühiskonna nädal 17.–21. märtsil, keskendudes **ühtekuuluvuse ja osaluse tugevdamisele polariseerunud ühiskonnas**. Ühiskonnas valitsevat lõhet on veelgi süvendanud ühiskonna ebastabiilsus, majanduslangus ja laialdane rahulolematus eriti nende seas, kes tunnevad, et nad on kõrvale jäetud ja neid ei kuulata (ära).

Selliste pakiliste probleemide käsitlemiseks toob **2025. aasta kodanikuühiskonna nädal** kokku paljud erinevad kodanikuühiskonna sidusrühmad Euroopast ja mujalt, pakkudes ainulaadset platvormi kriitilistes aruteludes osalemiseks, parimate tavade jagamiseks ja koostööks, et leida lahendusi, mis edendavad sotsiaalset ühtekuuluvust ja tugevdavad demokraatlikku kaasatust.

Selle aasta ürituse raames toimub kolm suuralgatust: **Euroopa kodanikuühiskonna organisatsioonide ja võrgustike** kontaktrühm, kes arutab seda, kuidas saab Euroopa kodanikuühiskonna strateegia suurendada ühtekuuluvust; **Euroopa kodanikualgatuse päev** ja selle roll polariseerumise vastu võitlemisel; ning **kodanikuühiskonna auhinna üleandmise tseremoonia**. 15. kodanikuühiskonna auhind, millega tunnustatakse kodanikuühiskonna algatuste tipptaset, tähtsustab võitlust Euroopa ühiskonna kahjuliku polariseerumise vastu. Võitjate hulgas esindab Belgiat kodanikuühiskonna organisatsioon „Diversity“, Prantsusmaad „Reporters of Hope“ ja Slovakkiat „Slovak Debate Association“. Paremusjärjestus tehakse teatavaks tseremoonial.

Meie **kodanikuühiskonna nädal** on päevakohane platvorm, millel innustatakse organiseeritud kodanikuühiskonda ja inimesi väljendama arvamust põhiküsimustes, alates süvenevatest kliimamuutuste probleemidest, elukalliduse tõusust ja sissetulekute erinevuste suurenemisest kuni 2024. aasta valimiste tulemusteni kogu maailmas, mis kõik on loonud viljaka pinnase ulatuslikuks polariseerumiseks.

Kutsun teid osalema sisulises mõttevahetuses, ühinema meie aruteludega ja haarama kinni võimalusest muuta sõnad teoks. Meie arvamus on oluline ja seda võetakse kuulda, kui seisame üheskoos, käitume proaktiivselt ja oleme valmis andma oma panuse sidusamasse ja kaasavamasse Euroopasse. Registreerumine on avatud. Ärge jätke seda võimalust kasutamata!

Laurentiu Plosceanu

teabevahetuse eest vastutav asepresident

ÜRITUSTE KALENDER

13.–14. märts 2025

Üritus „Sinu Euroopa, Sinu arvamus“ 2025

17.–20. märts 2025

Kodanikuühiskonna nädal 2025

18. märts 2025

Euroopa kodanikualgatuse päev 2025

26.–27. märts 2025

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee täiskogu istungjärk

TO THE POINT

OTSE ASJA KALLALE!

Varsti on käes 8. märts, rahvusvaheline naistepäev, ja toimub ÜRO naiste staatuse komisjoni – peamise ülemaailmse naiste õiguste edendamise organi – 69. istungjärk (UNCSW69). Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee liige Maria Nikolopoulou, arvamuse „Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee panus ELi

prioriteetidesse ÜRO naiste staatuse komisjoni 69. istungjärgul“ raportöör kirjutab ELi edusammudest soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas. Kuigi tehtud on mitmeid tunnustust väärivaid edusamme, ei ole naistel ikka veel kaugeltki meestega samu õigusi. Paljud lüngad on veel täitmata ja võita tuleb veel palju lahinguid.

SOOLINE VÕRDÕIGUSLIKKUS: EUROOPA ON PALJU ÄRA TEINUD JA PEAB TEGEMA VEELGI ROHKEM

Maria Nikolopoulou

Mõni päev enne rahvusvahelist naistepäeva ja enne ÜRO naiste staatuse komisjoni 69. istungjärku (UNCSW69) New Yorgis on õige aeg arutada ja hinnata saavutusi soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas. Samuti on õige aeg vaadata tulevikku ja jätkata edasiste sammude ettevalmistamist.

Õigusraamistikus on näha arengusamme: tööturul tegutseb rohkem naisi, kel on parem sissetulek, kes saavutavad kõrgema haridustaseme, suurendavad oma poliitilist esindatust ja töötavad rohkem võimupositsioonidel. Kuid edusammud on olnud aeglased ja liikmesriigiti ebaühtlased.

Seni, kuni püsib struktuurne ebavõrdsus, soolised stereotüübid ja tagasilöögid naiste õiguste vastu, on naised avalikus sfääris, poliitikas ning teadus-, tehnoloogia-, inseneeria- ja matemaatika valdkonna õpingutes jätkuvalt alaesindatud. Nad puutuvad kokku vägivallaga internetis ja väljaspool seda ning neil puudub juurdepääs ettevõtluseks vajalikele vahenditele ja kapitalile. Samuti on nad vastuvõtlikumad aja- ja rahalisele vaesusele ning palga- ja pensionilõhe kaotamiseks kulub liiga palju aastaid.

Edasiliikumiseks on vaja koolitust, rahastamist ja pühendumist. Meil on vaja vahendeid, et arendada naiste oskusi viia ellu õiglast digi- ja rohepööret, rahastada naistevastase vägivalla vastu võitlemise riiklikke tegevuskavasid ning pakkuda koolitust kõigile vägivallaohvritega töötavatele töötajatele.

Peame rahastama ettevõtlusprojekte ning looma taskukohased, kättesaadavad ja kvaliteetsed laste ja eakate hooldusteenused, et võtta tasustamata hoolduskohustuste koormust naiste õlgadelt vähemaks. Lisaks tuleb kindlalt pühenduda turvaliste ruumide loomisele ning kaasata selleks rohkem naisi kohalikesse, riiklikesse ja ELi parlamentidesse. Tagada tuleb nende aktiivne osalemine konfliktide rahumeelses lahendamises ja rahu tagamises ning samal ajal tuleb neis jõupingutustes soodustada sooteadlikke lähenemisviise.

Samuti aitaks ulatuslik kestliku arengu tegevuskava 2030 Euroopa strateegia palju kiiremini muuta soolise võrdõiguslikkuse meie poliitika oluliseks osaks. Kestliku arengu eesmärke tuleks käsitleda tervikuna, mitte ükshaaval.

ELis on edusammud head. Kuid „hea“ ei ole piisavalt hea ELi meestele, naistele ja tütarlastele, kes võitlevad tõelise soolise võrdõiguslikkuse eest tulevikus. Meie roll kodanikuühiskonnana on tugevdada survet

poliitikakujundajatele, et nad liiguksid edasi kiiresti.

ÜKS KÜSIMUS...

Mario Draghi ja Enrico Letta 2024. aasta aruanded on tekitanud ELis ja selle liikmesriikides üsna suurt elevust, seades Euroopa kursi elujõulise tuleviku tagamiseks. Oma arvamuses „Enrico Letta ja Mario Draghi ELi ühtse turu toimimist ja konkurentsivõimet käsitlevate aruannete hindamine“ käsitleb komitee aruandeid kodanikuühiskonna vaatenurgast ja esitab soovitused kiireloomuliste meetmete võtmiseks. Küsisime arvamuse kolme raportööri – Matteo Carlo Borsani, Giuseppe Guerini ja Stefano Palmieri – käest, milliseid aruannetes esitatud ettepanekutest peavad nemad ELi tulevase heaolu jaoks eriti oluliseks.

LETTA JA DRAGHI ARUANNETEST EI TOHI PARIMAID PALASID VÄLJA NOPPIDA

Matteo Carlo Borsani,
Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tööandjate rühm

Esimene ja kõige olulisem soovitus, mille komitee oma arvamuses esitab, on võtta kiiresti meetmeid Letta ja Draghi aruannetes esitatud soovituste rakendamiseks. Minu arvates tuleks seda teha terviklikul viisil: kahest aruandest ei tohi parimaid palasid välja noppida. Aruandeid tuleb rakendada tervikuna, piiramata ettepanekuid ja tähelepanu mugavuspiirkondadele ning vältides kõige tõsisemaid ja lahkarvamusi tekitavaid küsimusi, nagu investeeringud.

Alates Draghi aruandest ja arvestades, kui oluline on selle keskendumine ELi konkurentsivõimele tervikuna, pean väga oluliseks aruandes esitatud soovitusi ELi tööstuspoliitika kohta. Eelkõige rõhutatakse aruandes vajadust võtta vastu tööstuspoliitika, mis suudaks ületada praeguse killustatud lähenemisviisi. Praegu on igal 27 liikmesriigil oma tööstuspoliitika, mis ei ole alati omavahel kooskõlastatud. Seda arvestades võimaldaks ainult Euroopa struktureeritud jõupingutus tagada õige tasakaalu maksu-, regulatiivsete ja kaubandus-/tollisätete ning finantsstiimulite vahel – mis iseloomustavad USA ja Hiina viimaseid tööstuspoliitilisi meetmeid –, tuues ühtsele turule suurt kasu.

See peaks siiski käima käsikäes ettevõtjate bürokraatliku koormuse järsu vähendamisega, mille puhul ma hindan eriti Letta üleskutset laiendada ühtset turgu kiiresti ja kaugeleulatuvalt. Oma peamiste soovituste hulgas toetab Letta halduskoormuse vähendamist, haldusmenetluste lihtsustamist ja täiendavaid meetmeid bürokraatia vähendamiseks, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde) jaoks. Sellega seoses tervitab komitee oma arvamuses komisjoni ettepanekut vähendada kõigi ettevõtjate

aruandluskoormust 25% ja seada vähendamise eesmärgiks VKEde puhul vähemalt 50%. Letta väljapakutud mehhanismi, mis abistaks kaasseadusandjaid dünaamilise mõjuhinnangu näol, tuleks edasi arendada ja arvesse võtta, kuid komitee toetab tarmukalt ka ideed konkurentsivõime kontrolli läbiviimisest käimasoleva õigusloomeprotsessi käigus.

PEAME TEGUTSEMA KIIRESTI, KUID KVALITEEDI OSAS JÄRELEANDMISI TEGEMATA

Giuseppe Guerini,
EMSK kodanikuühiskonna organisatsioonide rühm

Eelmisel aastal tegid Euroopa Komisjon ja Euroopa Ülemkogu Mario Draghile ja Enrico Lettale ülesandeks koostada aruanded vastavalt ELi konkurentsivõime ja ühtse turu parandamise kohta. Nendes aruannetes esitatakse ambitsioonikas Euroopa Liidu poliitiline tegevuskava, mis on ühtlasi ka võrdlusalus, et hinnata institutsioonide ja poliitikakujundajate pühendumust ja võimekust ELi tuleviku kujundamisel.

Neid aruandeid saab kasutada selleks, et hinnata, kui tõhusalt reageerivad institutsioonid ja juhid tänapäeva keerukatele probleemidele.

Komitee arvamus aruannete kohta on väärtuslik vahend selle uue poliitilise tsükli varajaste sammude hindamiseks. Esimene neist sammudest kajastub konkurentsivõime kompassis, mille Euroopa Komisjon käivitas 29. jaanuaril. See hõlmab mitut prioriteetset ettepanekut, mida on rõhutatud ka meie arvamuses, näiteks konkurentsivõime lõhe kaotamine, ühtse turu väljakujundamine, eeskirjade lihtsustamine ilma dereguleerimiseta ning selle tunnistamine, et konkurentsivõime sõltub inimestest ja oskustest.

Lisaks konkurentsivõime lõhele on probleemiks siiski ka konkreetsete meetmete puudumine. Seni on komisjon esitanud strateegilisi dokumente, teatisi ja võtnud kohustusi, kuid konkreetsete meetmete rakendamiseni jõutakse alles mitme kuu pärast. Nagu meie arvamuses märgitud, rõhutab see viivitus vajadust, et ELi institutsioonid ja liikmesriigid algataksid arutelu ELi põhireeglite üle ja kehtivate aluslepingute asjakohasuse üle praeguste, kiiret tegutsemist nõudvate probleemide lahendamisel.

Kiire tegutsemine ei tähenda kvaliteedi osas järeleandmiste tegemist. Euroopa Komisjon tõestas seda 2020. aastal, kui ta rakendas kiiresti taasterahastu „Next Generation EU“ algatust. Täna peaks komisjon sama kiiresti tegutsema.

Nende eesmärkide saavutamiseks on vaja mitmekülgset lähenemisviisi. Ühtse turu kiire väljakujundamine on väga oluline, kuid sellega peab kaasnema kindel pühendumine keskkonnasäästlikkusele, majanduslikule jõukusele ning sotsiaalsele ja territoriaalsele ühtekuuluvusele, kuna need on konkurentsivõime peamised tõukejõud.

See visioon nõuab ka sidusat tööstuspoliitikat, mis läheks kaugemale killustatud riiklikest lähenemisviisidest ning mida toetaksid strateegilised maksu- ja tollisoodustused. Samal ajal on dünaamilisema

ettevõtluskeskkonna edendamiseks oluline vähendada bürokraatlikku koormust ja vastavuskulusid arukama reguleerimise ja ühtlustatud haldusmenetluste abil.

Energiasektoris on väga oluline vähendada hinnaerinevusi liikmesriikide ja teiste maailma riikide vahel. See nõuab suuremaid investeeringuid taastuvenergiasse, tagades konkurentsivõimelisema ja kestlikuma energiaturu.

Nende eesmärkide toetamiseks peab EL välja töötama ka ühise Euroopa avalike hüvede poliitika, määratledes selgelt oma strateegilised prioriteedid ja tugevdades oma rolli ülemaailmsel areenil.

Komitee jätkab nende poliitikameetmete rakendamise jälgimist, tagades, et Euroopa kodanikuühiskonna häält võetakse kuulda ja sellega arvestatakse.

ELI ÕIGUSNORMIDE VÕRDLEMINE USA JA HIINA EESKIRJADEGA ON PÕHIMÕTTELISELT VÄÄR

Stefano Palmieri,
Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee töötajate rühm

Letta ja Draghi aruanded kattuvad märkimisväärselt, kuigi nende analüüs ja neis kavandatud strateegiad on väga erinevad.

Näiteks ühtekuuluvuspoliitika. Letta aruandes on sellel keskne roll, et ühtse turu hüved jagataks kõigi liidu kodanike ja piirkondade vahel. Samuti rõhutatakse aruandes seost ühtekuuluvuspoliitika ja üldhuviteenuste vahel, mis on olulised selleks, et eurooplased saaksid elada ja töötada seal, kus nad soovivad. Seevastu tundub, et Draghi aruandes pisendatakse ühtekuuluvuspoliitika tähtsust ning konkurentsivõime sotsiaalset ja territoriaalset mõõdet. Selles käsitletakse Euroopa konkurentsivõimet, arvestamata territoriaalseid erinevusi, ja viidatakse sellele, et ELi üldise konkurentsivõime pelk suurendamine lahendab piirkondlikud probleemid. Aruandes ei võeta arvesse asjaolu, et paljudes piirkondades on nõrk konkurentsivõime ja ebasoodne territoriaalne olukord sama mündi kaks külge.

Mõlemas aruandes tunnistatakse, et EL ei saa jätkata lihtsalt tavapärase tegevusega.. Praeguste kriiside kiireloomulisus ja keerukus nõuavad märkimisväärset muutust Euroopa poliitikakujundamises, võimalik, et isegi aluslepingu muutmise kaudu. Kas me saame tõesti arutada laienemist, käsitlemata vajadust sügavama poliitilise integratsiooni järele? See muutus peab kaasa tooma ka muutuse mastaabis. Praegune mitmeaastane finantsraamistik ei ole piisav, selle maht on veidi üle 1% ELi kogurahvatulust ja seda piirab iganenud „õiglase vastutasu“ loogika. Vaja on uut lähenemisviisi, mis oleks inspireeritud taasterahastu „Next Generation EU“ mudelist. Erakorralistele probleemidele tuleb reageerida julgete lahendustega, sealhulgas ühiste turvaliste varade emiteerimisega nagu pandeemia ajal.

Eelseisvas, 2028–2034. aasta mitmeaastases finantsraamistikus pannakse ELi tegelikud kavatsused proovile, kuna selles määratakse kindlaks prioriteedid järgmiseks seitsmeks aastaks. Sellega seoses on

mõistlik eeldada avatud arutelu ELi ees seisvate probleemide üle – võttes arvesse mitmeid jätkuvaid kriise –, samuti ELi peamiste eesmärkide ja ühiste Euroopa hüvede üle, mida liit oma kodanikele pakub.

Mõlemas aruandes soovitatud regulatiivse reformi kaalumisel on oluline meeles pidada, et ELis on maailma kõige arenenum sotsiaalne turumajandus. Kõrged majanduslikud, sotsiaalsed ja keskkonnastandardid on selle mudeli eeldused, mitte selle ees seisvad takistused. ELi õigusnormide võrdlemine USA ja Hiina eeskirjadega on seetõttu põhimõtteliselt väär. Kõik jõupingutused ELi eeskirjade lihtsustamiseks peavad siiski kaitsma töötingimusi, töötajate ohutust, tarbijate õigusi, sotsiaalset ja majanduslikku ühtekuuluvust ning jätkusuutlikku majanduskasvu.

Euroopa on jõudnud arusaamisele, küll hilinenult, et sellest ei piisa enam, kui olla suur turg. Edasiliikumiseks peab EL püüdlema suurema ühtsuse poole, sealhulgas sügavama poliitilise integratsiooni ja tõeliselt ühtse majandus-, tööstus-, kaubandus-, välis- ja kaitsepoliitika poole. Lähikuud on Euroopa tuleviku kujundamisel otsustava tähtsusega.

ÜLLATUSKÜLALINE

Tundub, et tänapäeval räägivad kõik konkurentsivõimest ja kiidavad dereguleerimist kui võluvitsa, mis toob Euroopa maailmamajanduse suurte tegijate hulka. Kuid konkurentsivõime mõõtmiseks on palju võimalusi ja puudub üldine vastus küsimusele, milline reguleerimine on piisav ja milline on liig. Kui konkurentsivõime ja dereguleerimise teemadel ei arutleta läbimõeldult, võivad tekkida liiga lihtsustatud, mustvalged vastasseisud, mis takistavad majanduspoliitika kujundamist ratsionaalsetel alustel, kirjutab meie üllatuskülaline, Euroopa Poliitikauuringute Keskuse tegevjuht Karel Lannoo.

Karel Lannoo on Euroopa ühe juhtiva sõltumatu mõttekoja – Euroopa Poliitikauuringute Keskuse – tegevjuht. Ta on spetsialiseerunud finantsreguleerimise, Euroopa majanduse juhtimise ja ühtse turu küsimustele. Tema hiljuti avaldatud tööde hulgas on „Euroopa mõistmine“ (hollandi keeles), von der Leyeni II komisjoni finantssektori poliitika rakkerühma aruanne ning mitmed akadeemilistes väljaannetes ja ajakirjades ilmunud kaastööd. Karel võtab sageli sõna ELi, riiklike ja rahvusvaheliste institutsioonide kuulamistel ning rahvusvahelistel konverentsidel ja rakendusprogrammides. Ta juhib riikide valitsuste, mitmepoolsete organisatsioonide ja erasektori üksuste tellitud uuringuid. Tema kirjutised ilmuvad pidevalt meedias. Lisaks kuulub Karel mitme äriühingu ja sihtasutuse juhatusse ning on mitme nõuandekomisjoni, sealhulgas Madalmaade kapitaliturgude järelevalveasutuse AFM kapitaliturgude komisjoni liige.

KONKURENTSIVÕIME KINNISIDEE

Karel Lannoo

Hetkel on moes nimetada Euroopat konkurentsivõimetuks ja nõuda ulatuslikku dereguleerimise kampaaniat ELi tasandil. Mil määral tuleks majanduse olukorda pidada keerukaks, sõltub aga konkurentsivõime määratlusest, kasutatavast nimetajast ja võrdlusalusest ning asjaoludest.

Lisaks võrdsustatakse konkurentsivõimet dereguleerimisega, nagu oleks lahenduseks ulatuslik lihtsustamiskampaania, mis ei vasta aga tõele. Seega on oluline valida õiged parameetrid, et juhtida arutelu, mis võib muidu kontrolli alt väljuda ja tuua kasu euroskeptikutele.

Konkurentsivõimest on taas poliitiline eesmärk saanud, kuigi ta on seda alati olnud. On oluline neid pretsedente meelde tuletada. Lissaboni strateegiaga, mille Euroopa Ülemkogu võttis ametlikult vastu 2000. aasta märtsis Lissabonis, soovis EL saada maailma kõige konkurentsivõimelisemaks ja dünaamilisemaks teadmistepõhiseks majandusjõuks, mis suudaks saavutada kestliku majanduskasvu koos paremate ja arvukamate töökohtade loomise ning suurema sotsiaalse ühtekuuluvusega. Juba Delors'i aastatel tundis Euroopa Komisjon muret konkurentsivõime pärast – lugege vaid Paul Krugmani kuulsat 1994. aasta artiklit, kus ta nimetas seda „ohtlikuks kinnisideeks". Sel ajal oli Delors mures Euroopas kasvava tööpuuduse pärast USA ja Jaapani pakutava konkurentsi tingimustes ning soovitas lahendusena infrastruktuuri ja kõrgtehnoloogiasse investeerimise programmi. See mõte pole uus.

Ka õigusaktide lihtsustamine on pikka aega päevakorras olnud. SLIM-algatust (siseturualaste õigusaktide lihtsustamine) rakendati juba 1996. aastal, kui ELil oli 15 liikmesriiki. Volinik Charles McCreevy (2004–2009) pooldas aastatel 2005–2006 nn regulatiivseid pause, kuni puhkes finantskriis. Junckeri komisjon tegi asepresident Frans Timmermansile ülesandeks parema õigusloome programmi koostamise. Kuigi kõik need kavad on olnud kiiduväärt, oleks parem tegeleda regulatiivse keerukuse algpõhjustega – otsustusprotsessi ja puuduliku jõustamisega –, mitte lihtsalt sümptomite raviga. 27 liikmesriigiga liidu jaoks pole see aga naljaasi.

Vähemalt Draghi aruande määratluse järgi on konkurentsivõime seotud pigem tootlikkuse ja SKP kasvuga, mis võib olenevalt nimetajast anda väga erinevaid tulemusi. Kuid konkurentsivõime mõõtmiseks on ka muid võimalusi. Näiteks võib võrrelda sisemist ja välist konkurentsivõimet. EL näib sisemiselt nõrk – tootlikkus on USAga võrreldes vähenenud. Kolmandate riikidega on ELil siiski kaubandusbilansi ja jooksevkonto ülejääk, samas kui USA-l on tohutu kaubandusbilansi ja jooksevkonto puudujääk, kuid see ei näi olevat probleem (välja arvatud president Trumpi meelest).

ELil on ka palju parem eelarvepositsioon kui USA-l või isegi Jaapanil. Hiinaga võrdlemiseks puuduvad meil aga täpsed andmed. ELi eelarvepuudujääk oli 2024. aastal ligikaudu 3,5% SKPst, samas kui USA-l oli see peaaegu kaks korda suurem (6,4%). USA saab sellist puudujääki rahvusvahelistel turgudel rahastada dollari ülemaailmse positsiooni tõttu, kuigi erinevus ELi ja USA keskmise tähtajaga intressimäärade vahel kasvab, mis on märk turu murest USA majanduse pärast. Praegu on USA dollari kuue kuu turulaenude intressimäär 4,8%, samas kui euroalal on see 2,5% (EURIBOR).

Lisaks on energiahinnad ELis olnud palju kõrgemad kui USAs alates 2021. aasta keskpaigast, mil Putin hakkas hindadega manipuleerima. See on probleem töötleva tööstuse ja eelkõige Saksamaa

konkurentsivõime jaoks. Praegu on energiakulud ELis vähemalt 50% suuremad kui USAs.

Energiapoliitika on järjekordne hea näide reguleerimisvaidlusest: kas probleemiks on liigne reguleerimine? Vastupidi, ELil on ühtne turg energia jaotamiseks, kuid mitte tootmiseks. Tootmist kontrollivad endiselt liikmesriigid. See tekitab probleeme riikides, kellel on tootmise ülejääk, põhjustades hinnatõusu energiapuuduse tõttu teistes riikides, nt Rootsi ja Saksamaa näide.

Lisaks võiks seoses digisektoriga küsida, kas reguleerimise puudumine on parem. Kas me soovime USA moodi sõnavabadust ja sisu modereerimisest loobumist? Kas me soovime oligopoolset turgu, nagu meil praegu on?

See lühike ülevaade näitab, et konkurentsivõimet ja dereguleerimist puudutavad argumendid tuleb põhjalikult läbi mõelda, vältides mustvalge vastasseisu tekkimist, mis võib takistada majanduspoliitika kujundamist ratsionaalsetel alustel.

EMSK UUDISED

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kõrgetasemeline arutelu: tehisintellekt peab arvestama töötajatega

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kõrgetasemelisel arutelul tõdeti, et kuna tehisintellekt kujundab ümber töökohti, on väga oluline jätkata inimkeskse tehisintellekti edendamist ja töötada välja poliitika, mis ühildab tehisintellekti jõulise arengu Euroopas sotsiaalse õigluse ja töötajate õigustega.

Täiskogu jaanuari istungjärgul pidas komitee arutelu tehisintellekti kasutuselevõtu üle töökohal. Sõna võtsid teiste hulgas komitee president **Oliver Röpke**, Euroopa Komisjoni juhtiv asepresident **Roxana Mînzatu** ning Poola perekonna-, töö- ja sotsiaalpoliitika aseminister **Katarzyna Nowakowska**.

Arutelu avades ütles **Oliver Röpke**, et „tehisintellekt on üks meie aja kõige pöördelisemaid suundumusi//tehnoloogiaid, mis pakub tohutut potentsiaali, kuid esitab samas ka kriitilisi//tõsiseid väljakutseid. Tänases arutelus kinnitati taas, kui oluline on siduda tehisintellekti poliitika Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtetega.“

Roxana Mînzatu rõhutas, et „kui mõtleme tehisintellektile, eelkõige töökohal, peaksime uurima viise, kuidas suurendada investeeringuid teadusuuringutesse ja innovatsiooni ning kuidas lihtsustada viise, kuidas

Euroopa ettevõtted saavad selles valdkonnas areneda, et meil oleksid oma tehnoloogiad, mis tuginevad Euroopa andmetele ja Euroopa väärtustele. Järgides meie väärtusi sotsiaalsete õiguste ja võrdõiguslikkuse valdkonnas, tagame, et Euroopa töötajatel on tehisintellektiga või tehisintellektita maailmas samad õigused//samad õigused, kasutagu nad tehisintellekti või mitte – et nad on kaitstud ja et rakendatakse inimkeskset kontrolli.“

Katarzyna Nowakowska märkis, et tehisintellekt pakub töömaailmas tohutuid võimalusi suurendada ettevõtete tootlikkust ja konkurentsivõimet, kuid ta tõstatas ka mitmeid küsimusi selle võimaliku mõju kohta töökohtadele ja tööhõivele, töötajate tervisele ja ohutusele, töötingimustele, töökohtade üldisele kvaliteedile ja sotsiaaldialoogi rollile.

Töötajatega arvestavat tehisintellekti käsitleva arvamuse ja sellele lisatud vastuarvamuse vastuvõtmine

Pärast täiskogu arutelu võttis komitee vastu raportöör **Franca Salis-Madinier**i koostatud omaalgatusliku arvamuse teemal „Töötajatega arvestav tehisintellekt: vahendid tehisintellekti potentsiaali ärakasutamiseks ja riskide maandamiseks tööhõive- ja tööturupoliitika kontekstis“. Arvamus võeti vastu 142 poolt- ja 103 vastuhäälega, erapooletuid oli 14. Arvamust ei toetanud komitee tööandjate rühm, kes esitas vastuarvamuse.

Arvamuses rõhutab komitee, et sotsiaaldialoogil ja töötajate kaasamisel on ülimalt oluline roll töötajate põhiõiguste säilitamisel ja usaldusväärse tehisintellekti edendamisel töömaailmas. Komitee lisas, et kehtivate eeskirjadega tuleks eemaldada lüngad töötajate õiguste kaitses töökohal ning tagada, et inimestel säilib kontroll igasuguses inimeste ja masinate vahelises suhtluses.

Arvamusele lisati tööandjate rühma vastuarvamus. Rühma liikmed selgitasid, et nende arvates on ELil juba (olemas) vahendid tehisintellekti revolutsiooni omaksvõtmiseks//revolutsioonis osalemiseks ning kehtiv õigusraamistik peaks tagama selle sujuva kasutuselevõtu. (lm)

Noored on ELi ja Vahemere piirkonna partnerluse võti

Vahemere piirkonna noored tuleb kaasata poliitikakujundamise protsessi igasse etappi alates otsuste tegemisest kuni poliitika rakendamiseni. Nemad kujundavad mitte ainult poliitikat, vaid ka elu, nagu rõhutati Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitees toimunud arutelul.

Komitee täiskogu jaanuari istungjärgul toimus arutelu, mis oli seotud arvamuse „Noorte osalemine sotsiaalses ja kodanikuühiskonna dialoogis Vahemere piirkonnas“ vastuvõtmisega. Tegemist on komitee esimese arvamusega, milles võetakse arvesse piirkonna noorte esindajate panust. Arvamuse koostamise protsessis osales kaheksa noort.

Arutelu käigus rõhutas Euroopa Komisjoni Vahemere piirkonna volinik **Dubravka Šuica** noorte tähtsust piirkonna jõukuse, stabiilsuse ja vastupanuvõime jaoks. „Vahemere piirkonna tulevik on selle noorte kätes. Ühise ja kestliku tuleviku kindlustamiseks peame noorte põlvkonnaga vahetult koos tegutsema ning tagama, et meie poliitika ja prioriteedid juhinduvad nende seisukohtadest. Üheskoos kujundame uut Vahemere piirkonna lepet, investeerides haridusse, töökohtadesse ja majanduskasvu.“

Komitee president **Oliver Röpke** toetas volinik Šuica uut lepet, mis on suunatud investeeringutele, kestlikkusele ja rändele, lisades, et kodanikuühiskond tuleb aktiivselt kaasata selle väljatöötamisse. „Noorte kaasamine on piirkonna tuleviku seisukohalt keskse tähtsusega ning komitee on pühendunud selle tagamisele, et nende hääl kujundaks poliitikat ja otsuste tegemist. Koos Vahemere Liidu ja Anna Lindhi Fondiga püüame luua rahumeelse ja eduka Vahemere piirkonna.“

Rõhutades noorte esindajate olulist panust arvamusse, ütles Anna Lindhi Fondi esimees printsess **Rym Ali**, et noortega töötamine ei ole mitte ainult oluline, vaid ka kiireloomuline ja vajalikku uut hingamist pakkuv. „Kaalul on väga palju. Ilma noori kaasamata, ilma neile võrdse osalemise vahendeid pakkumata, ei suuda me töötada välja lahendust tuleviku jaoks. Neile tuleb anda koht läbirääkimiste laua taga,“ märkis ta.

Arvamuse noorte esindaja ja UNESCO kestliku arengu eesmärgi nr 4 noorte ja üliõpilaste võrgustiku nõunik **Eliane El Haber** tunnustas komitee algatust kaasata aktiivselt väga erineva piirkondliku, soolise, haridusliku ja kultuurilise taustaga noori.

Kõrgetasemelisel konverentsil ühendavad Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ning ILO jõud õiglase ja kaasava tehisintellektil põhineva tuleviku nimel

Tehisintellekt muudab töömaailma enneolematus tempos, pakkudes töötajatele, ettevõtjatele ja poliitikakujundajatele nii võimalusi kui ka väljakutseid. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ning Rahvusvaheline Tööorganisatsioon (ILO) korraldasid 3. veebruaril ühise kõrgetasemelise konverentsi teemal „Sotsiaalne õiglus digiajastul: tehisintellekti mõju tööle ja ühiskonnale“.

Kõrgetasemelisel konverentsil arutasid tippjuhid, nende hulgas mitme ELi liikmesriigi tööministrid, strateegiaid, kuidas kasutada ära tehisintellekti potentsiaali, tegeledes samal ajal sellega kaasnevate ohtudega töötajate õigustele ja tööturgudele Üritusega anti suur panus ülemaailmsesse sotsiaalse õigluse koalitsiooni, rõhutades vajadust kooskõlastatud lähenemisviisi järele tehisintellekti juhtimises nii Euroopa kui ka ülemaailmsel tasandil. Kõrgetasemelise ühiskonverentsi korraldasid koostöös komitee tööhõive, sotsiaalküsimuste ja kodakondsuse sektsioon ning ILO.

Üleskutse eetiliseks ja kaasavaks tehisintellekti arendamiseks

Konverentsi avades rõhutas komitee president **Oliver Röpke** tungivat vajadust järgida inimkeskset lähenemisviisi tehisintellektile, öeldes, et: „tehisintellekt on juba praegu muutmas meie ühiskonda ja

tööturgu, tuues kaasa nii võimalusi kui ka väljakutseid. Komitee ja selle partnerorganisatsioonid on võtnud kohustuse tagada, et tehisintellekt toimiks sotsiaalse õigluse, töötajate õiguste tugevdamise, kaasamise edendamise ja uue ebavõrdsuse ennetamise jõuna. Õiglane ja inimkeskne tehisintellekti tulevik nõuab kollektiivset tegutsemist poliitikakujundajatest sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonnani tagamaks, et inimesed saaksid tehnoloogiast kasu, mitte kahju.“

ILO peadirektor **Gilbert F. Houngbo** rõhutas ennetava poliitika tähtsust, et leevendada tehisintellekti häirivat mõju tööle ja töökohtadele: „Me peame tagama, et me kujundame tehisintellekti viisil, mis edendab sotsiaalset õiglust. See hõlmab mitmeid meetmeid: töötajate toetamine, sealhulgas oskuste ja sotsiaalse kaitse kaudu; igas suuruses ja kõikjal maailmas asuvate ettevõtete juurdepääsu lihtsustamine tehisintellekti tehnoloogiale, et kasutada ära tootlikkuse eeliseid, ning selle tagamine, et tehisintellekti integreerimine töökohale kaitseb töötajate õigusi ja edendab sotsiaalset dialoogi digiüleminekul.“

Kahe paneelarutelu käigus jagasid kõrgetasemelised kõnelejad oma mõtteid probleemidest ja võimalustest, mida nad tajuvad tehisintellekti võimendamisel, et edendada inimväärset tööd ja kaasavaid tööturge ning aidata lähiaastatel kaasa soolisele võrdõiguslikkusele. Paneelarutelul osalesid teiste hulgas ELi tööministrid **Agnieszka Dziemianowicz-Bąk** (Poola), **Yolanda Díaz** (Hispaania), **Níki Keraméos** (Kreeka) ja **Maria do Rosário Palma Ramalho** (Portugal), samuti Prantsusmaa valitsuse esindaja ILO ja G7-G20 juures **Anousheh Karvar**.

Peetud arutelud tõid esile asjaolu, et kuigi kasutuselevõtt ei ole ohuvaba, on hirm selle uue tehnoloogia ees alusetu. Siiski on oluline keskenduda sotsiaaldialoogile ja kaasata töötajad tehisintellekti kasutuselevõttu, pöörates samal ajal erilist tähelepanu ümberõppele ja oskuste täiendamisele. Tehisintellekti nõuetekohane ja kontrollitud kasutuselevõtt ja reguleerimine aitab vältida suuri šokke ja võimaldab sellel tehnoloogial vähendada korduvaid ülesandeid, ilma et see tooks tingimata kaasa ulatuslikke koondamisi. (lm)

Elektriturg: Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee teeb ettepaneku, et elektrituruvahend reguleeriks vajaduse korral ja erastaks võimaluse korral

Elektriturgu tuleb reformida nii, et saavutada enamgi kui vaid 2050. aasta kliimaneutraalsuse eesmärgid. Komitee sõnul on äärmiselt oluline tagada varustuskindlus, stabiilsed ja taskukohased hinnad ning õigus energiale, et kaitsta haavatavaid rühmi.

Jaanuaris avaldatud arvamuses „Elektritarnete ja elektrienergia hinnakujunduse tulevik ELis“, mille koostasid **Jan Dirx** ja **Thomas Kattnig**, toetab komitee mudelit, mis seisneb valitsusepoolses reguleerimises, kus see on vajalik, ja eraettevõtluse kasutamises, kus see on võimalik, ning soovitab elektrituruvahendit.

Selle võiks kujundada valitsuse loodud ettevõttena, mis võtab elektriturul turutegija rolli, saavutades nii kliimaneutraalsuse, varustuskindluse ning stabiilsed ja taskukohased hinnad.

Komitee arvates tuleks elektriturul vajalikud muudatused teha kolmes etapis:

- 1. etapp – praegusest kuni 2030. aastani

  Elektrituruvahend kasvatab oma portfelli, kasutades (CO_2 heiteta) energiaallikate jaotust. Sel ajavahemikul kaubeldakse elektrienergiaga järgmise päeva kauplemise põhimõttel, kuid elektrituruvahendi mõju turule kasvab.

- 2. etapp – 2030–2040

  2. etapis saavutab elektrituruvahend turutegija positsiooni ja kontrollib tarnelepingute kaudu asjakohast osa turu pakkumisest. Järgmise päeva kauplemine muutub sellel perioodil vastavalt.

- 3. etapp – 2040–2050

  Elektrituruvahend optimeerib elektrienergia tarnimise poolt, et tagada alates 2050. aastast kestlik, pikaajaline ja kasvuhoonegaaside nullnetoheitega elektrienergia varustus stabiilse ja prognoositava hinnaga. (mp)

Oma huvide kaitsmiseks peab EL oma Arktika strateegia uuesti läbi vaatama

ELi õigustatud huve Euroopa Arktikas saab kõige paremini kaitsta ühiselt ELi Arktika strateegia kaudu, mis tugevdab kodanikuühiskonna osalemist kõigis asjakohastes otsustes. Ka tihe koostöö Gröönimaaga on oluline Arktikasse tehtavate kestlike investeeringute jaoks, et tagada piirkonna jõukus ja vastupanuvõime.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu jaanuari istungjärgul vastu omaalgatusliku arvamuse „Euroopa Arktika strateegia väljatöötamine dialoogis kodanikuühiskonnaga“, milles rõhutatakse Arktika olulist rolli Euroopa strateegilises autonoomias, vastupanuvõimes ja konkurentsivõimes.

Komitee liige, arvamuse raportöör **Anders Ladefoged** ütles: „Oma ELi Arktika-poliitika teemalise uue arvamusega pakume kodanikuühiskonna vaatenurka selle kohta, kuidas EL võiks arendada oma poliitikat kõnealuses piirkonnas. See on oluline nii ELi enda huvides kui ka selleks, et aidata tagada vastupanuvõimeline ja jõukas piirkond seal elavate inimeste jaoks.“

Komitee toetab ka ulatuslikku konsulteerimist ja koostööd Arktika põlisrahvastega ning innustab seda tegema. Sellega seoses märkis komitee liige ja arvamuse kaasraportöör **Christian Moos**: „Euroopa Arktika riikide huve on kõige parem kaitsta ühiselt, nii ELi põhjapoolsete liikmesriikide vahelise koostöö kui ka

Euroopa Arktika strateegia kaudu, mis peab tagama kodanikuühiskonna osaluse ning kaitsma kohalike ja põlisrahvaste õigusi.“

Arvamuses käsitleti ka Gröönimaad, mille olukord on paljuski sarnane Euroopa Arktika olukorrale nii võimaluste kui ka probleemide osas, mis on seotud piirkonna kiire muutumisega.

Gröönimaa kohta ütles Christian Moos: „Euroopa tõhustatud koostöö, sealhulgas Gröönimaal, on oluline, et teha kestlikke investeeringuid Euroopa Arktikasse, suurendamaks selle piirkonna jõukust ja elujõulisust.“

Gröönimaa elanike üks prioriteete on tugevdada oma enesemääramist rahvusena. Seda väljendab moto „Mitte midagi meie kohta ilma meieta“. ELi peetakse siiski lähedaseks liitlaseks, kellega Gröönimaal on ühised väärtused näiteks inimõiguste ja sotsiaaldialoogi osas. (at)

Euroopa peab enda kehtestamiseks seadma prioriteediks konkurentsivõime ja integratsiooni

EL peab rohkem keskenduma konkurentsipoliitikale, et tugevdada oma konkurentsivõimet maailmas, suurendada tootlikkust ja tagada, et ühtne turg jääb majandusliku jõu üheks tugisambaks.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu jaanuari istungjärgul vastu arvamuse „Konkurentsipoliitika ELi konkurentsivõime keskmes“. Arvamuses kutsutakse üles tihedamalt integreerima riikide majandust ja rakendama arukamaid riigiabi strateegiaid, et vallandada Euroopa majanduslik potentsiaal ning ületada peamised üleilmsed raskused, sealhulgas digiüleminek, kliimamuutused ja vastupanuvõime.

Komitee rõhutas, et konkurentsipoliitika on innovatsiooni, kestlikkuse ja majanduskasvu edendamisel otsustava tähtsusega. „Konkurentsi ja konkurentsivõime vahel ei ole vastuolu,“ ütles raportöör Isabel Yglesias. „Lihtsustatud menetluste, paindlike vahendite ja piisavate ressurssidega saab konkurentsipoliitika edendada ELi ettevõtjate ja kodanike heaolu.“

ELi uued konkurentsieeskirjad, nagu **digiturgude määrus** ja **välisriigi subsiidiumide määrus**, juba käsitlevad turumoonutusi ja tugevdavad ELi positsiooni maailmas. Komitee kutsub aga üles võtma veel meetmeid, et ajakohastada ühinemiste hindamist ning tagada innovatsioonist ajendatud ühinemiste tõhus kontroll, isegi kui need jäävad allapoole ELi praeguseid künniseid.

Arvamuses rõhutatakse riigiabi olulist rolli rohe- ja digipöörde toetamisel. Halvasti koordineeritud toetused võivad aga kahjustada tootlikkust ja majanduskasvu. Uuringud näitavad, et parem koordineerimine ELis võib suurendada tootlikkust üle 30 %. Komitee soovitab ühtlustada toetused kõigis liikmesriikides, et tõhustada Euroopa väärtusahelaid ja vältida ebatõhusust.

Üleeuroopalist huvi pakkuvad tähtsad projektid ja kavandatav **Euroopa konkurentsivõime fond** tuleks kujundada üleeuroopalisest perspektiivist lähtuvalt, et edendada ulatuslikku tööstusinnovatsiooni. Need vahendid peavad tagama tulu õiglase jaotamise kogu ELis, edendades kestlikkust ja vastupanuvõimet.

Selleks et EL oleks maailmas juhipositsioonil, on komitee sõnul vaja järgmist:

- suurem integratsioon, et vähendada valesti jaotatud toetusi ja suurendada tootlikkust;
- rangemad reeglid, et kaitsta välismaiste omandamiste ajal Euroopa innovatsiooni;
- lihtsustatud ja kiiremad konkurentsi- ja riigiabimenetlused, et suurendada tõhusust;
- tasakaalustatud ühinemispoliitika, mis edendab innovatsiooni, kestlikkust ja taristuinvesteeringuid. (ll)

Komitee kutsub üles reformima ELi riigiabi eeskirju, et toetada sotsiaalmajanduse üksusi

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kutsub üles muutma Euroopa Liidu riigiabi eeskirju, et tunnustada ja paremini arvesse võtta sotsiaalmajanduse üksuste vajadusi, sest neil on otsustav roll ühiskondlike probleemide lahendamisel.

Täiskogu jaanuari istungjärgul vastu võetud arvamuses **„Kuidas toetada sotsiaalmajanduse üksusi kooskõlas riigiabi eeskirjadega: mõned mõtted Enrico Letta aruandes esitatud soovituste põhjal“** hoiatab komitee, et kehtivad eeskirjad ei võimalda piisavat toetust nendele ettevõtetele, kes sageli investeerivad oma kasumi uuesti sotsiaalsete eesmärkide saavutamisse, selle asemel et see investoritele jagada.

„Soovime suurendada üldsuse teadlikkust konkurentsi ja riigiabi tõhusa reguleerimise eelistest nii sotsiaalsete ettevõtete kui ka kogu üldhuviteenuste süsteemi jaoks,“ sõnas arvamuse raportöör **Giuseppe Guerini**.

Sotsiaalmajanduse üksused, nagu ühistud, vastastikused kindlustusandjad ja sihtasutused, annavad tööd rohkem kui 11 miljonile inimesele kogu ELis, st 6,3 %-le töötavast elanikkonnast. Nad tegutsevad sellistes valdkondades nagu sotsiaal- ja tervishoiuteenused, taastuvenergia ja vaesuse leevendamine. Hoolimata oma panusest seisavad paljud neist silmitsi süsteemsete takistustega pikaajalise investeerimiskapitali tagamisel ja riigihankemenetlustes navigeerimisel, kuna praegune õigusraamistik ei võta sageli arvesse nende mittetulunduslikku või solidaarsusel põhinevat olemust.

Komitee arvamuses rõhutatakse muu hulgas asjaolu, et avaliku sektori asutused ei kasuta piisavalt ära olemasolevaid vahendeid, nagu üldine grupierandi määrus ja üldist majandushuvi pakkuvate teenuste raamistik.

Seepärast kutsub komitee üles lihtsustama ja ajakohastama üldise grupierandi määruse liiga keerukaid ja aegunud eeskirju ebasoodsas olukorras olevate ja puudega töötajate tööhõive toetamiseks kooskõlas mõningate soovitustega, mis on esitatud ühtset turgu käsitlevas Letta aruandes.

Kuigi vähese tähtsusega abi ülemmäärade hiljutine suurendamine – 300 000 eurot tavasektori ja 750 000 eurot üldist majandushuvi pakkuvate teenuste puhul – on tervitatav, väidab komitee, et paremini kohandatud vahendid, nagu üldine grupierandi määrus või üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitlevad erisätted, vastaksid paremini sotsiaalmajanduse üksuste vajadustele sellistes valdkondades nagu tervishoid ja sotsiaalteenused. (ll)

Vastupidava, konkurentsivõimelise ja kaasava majanduse jaoks vajalikud konkreetsed reformid ja otsustavad sammud

Võrreldes maailma teiste majandusruumide, näiteks Ameerika Ühendriikidega, seisab euroala silmitsi järgmiste pakiliste probleemidega: madal tööjõu tootlikkus, kahanev konkurentsivõime ja majanduse aeglustumine. Selle suundumuse muutmiseks nõuab Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kiireloomulist ja kooskõlastatud strateegiat.

Komitee esitas oma arvamuses „Euroala majanduspoliitika 2025“ kava, mille abil edendada majanduskasvu, süvendades siseturgu, vähendades õigusloomealast bürokraatiat ja tagades liikmesriikide rahanduse jätkusuutlikkuse. Samal ajal tuleb poliitikas käsitleda selliseid murrangulisi suundumusi nagu tehisintellekt ja elanikkonna vananemisest lähtuv surve.

Pärast väliseid vapustusi, nagu COVID-19 pandeemia ja energiakriis, ollakse euroalal silmitsi suurte majandusprobleemidega. Kuigi on pingutatud stabiliseerimise nimel, nõuavad sellised küsimused nagu riigisisene ebakindlus, demograafilised muutused ja kasvav eelarvesurve julgeid reforme.

Komitee pakub tootlikkuse ja konkurentsivõime suurendamiseks välja kolmeetapilise lähenemisviisi: süvendada siseturgu, koordineerida tööstuspoliitikat ja vähendada bürokraatiat. Väga oluline on riigi rahanduse jätkusuutlikkus, mis nõuab tasakaalustatud raamistikku, tugevamat ELi koostööd ja jõupingutusi kasutamata tulude ärakasutamiseks. Investeeringud on endiselt nõrk koht: vaja on täiendavat riskikapitali ja innovatsioonisõbralikku poliitikat.

Tähtsal kohal on ka tööturu vastupanuvõime. Selle jaoks on vaja paindlikkust, õiglast palka, sotsiaalkindlustusreforme ja tehisintellektil põhinevate oskuste arendamist. Komitee rõhutab vajadust jagatud vastutuse järele ELi ja selle liikmesriikide vahel ning toetab poliitika paremat koordineerimist. Otsustavate meetmete ja strateegiliste investeeringutega saab euroalal tulevikuks üles ehitada vastupidava, konkurentsivõimelise ja kestliku majanduse (tk).

Euroopa edusammud kestliku arengu eesmärkide saavutamisel aeglustuvad, samas kui toidusüsteemid vajavad kiiret tegutsemist

Euroopa edusammud kestliku arengu eesmärkide saavutamisel on märkimisväärselt aeglustunud, mis tekitab muret 2030. aasta eesmärkide saavutamise pärast. ÜRO kestliku arengu lahenduste võrgustiku avaldatud 2025. aasta Euroopa kestliku arengu aruandest selgub, et kestliku arengu eesmärkide saavutamise tempo kahanes aastatel 2020–2023 enam kui poole võrra sellele eelnenud perioodiga võrreldes.

Aastatel 2016–2019 oli edasiminek 1,9 punkti, kuid järgnevatel aastatel langes see vaid 0,8 punktini. Aeglustumine on tingitud kasvavatest keskkonna-, sotsiaalsetest ja geopoliitilistest probleemidest. Kestliku arengu eesmärk nr 2 (nälja kaotamine) on endiselt oluline mureküsimus, kuna toiduga kindlustatuse ja kestlikkusega seotud probleemid püsivad kogu Euroopas.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee jaoks koostatud eraldi uuringus rõhutatakse vajadust muuta toitumisharjumusi, et toetada kestlikku põllumajandust ja rahvatervist.

Nüüd, kui ELi uued juhid on ametisse asunud, nõuavad eksperdid tugevamat poliitikat ja investeeringuid, et kiirendada kestliku arengu eesmärkide saavutamist. Ülemaailmset koostööd ja rahastamist peetakse üliolulisteks ning Hispaanias 2025. aasta juunis toimuv neljas rahvusvaheline arengu rahastamise konverents peaks eeldatavasti keskenduma kestlikkuse rahalise toetuse suurendamisele.

ÜRO kestliku arengu lahenduste võrgustiku aseesimees ja aruande juhtiv koostaja **Guillaume Lafortune** hoiatab, et kasvavad geopoliitilised pinged raskendavad kestlikkusega seotud jõupingutusi, kuid ta on endiselt optimistlik.

„Maailm muutub järjest ohtlikumaks, ebastabiilsemaks ja ebakindlamaks," ütles ta. „Samal ajal soovivad inimesed, eriti noored, kestlikku arengut. Arvestades maailmamajanduse suurust ja olemasolevaid tehnoloogiaid, on maailmal potentsiaali saavutada kestlik areng täies ulatuses."

„Kestlikud toidusüsteemid on kestliku arengu eesmärkide elluviimise oluline liikumapanev jõud. Meetmete kiirendamiseks on vaja ambitsioonikamaid mehhanisme, et tagada põllumajandustootjate, väikesemahuliste toidutootjate ja toiduainete tarneahela muude sidusrühmade elatusvahendid. Samal ajal peame tegelema ka ebaõiglase jaotumisega ja tagama õiglase ülemineku," märkis komitee põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektsiooni esimees **Peter Schmidt**, kes kutsus samuti üles ulatuslikumalt kaasama kodanikuühiskonda.

Kuna 2030. aastani on jäänud vaid viis aastat, seisab EL silmitsi kriitilise otsusega: kas tegutseda otsustavalt või riskida sellega, et ta ei suuda täita oma lubadusi seoses kestliku ja õiglase tulevikuga. (ks)

ELi maheauhindade konkurss 2025 – kandideerige!

11. veebruaril kuulutas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee välja neljanda ELi maheauhindade konkursi, millele saab taotlusi esitada 27. aprillini 2025.

Need auhinnad tähistavad mahepõllumajanduse väärtusahela tipptaset. Tunnustatakse silmapaistvaid panuseid sellistes kategooriates nagu parim mahetootja, -linn, -piirkond, mahetoidu töötlejast VKE, mahetoidu jaemüüja ning mahetoidurestoran/mahetoitlustaja. Komitee keskendub eriliselt kolmele kategooriale:

- parim mahetoidu töötlejast VKE
- parim mahetoidu jaemüüja
- parim mahetoidurestoran/mahetoitlustaja

Võitjad kuulutatakse välja Euroopa mahepäeval, 23. septembril 2025. Kandideerima julgustatakse mahepõllumajanduse sidusrühmi, sealhulgas põllumajandustootjaid, töötlejaid, jaemüüjaid ja avaliku sektori asutusi .

Osalemistingimuste ja kandideerimisavalduste üksikasjad leiate Euroopa Komisjoni veebisaidilt. Küsimused Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee hallatavate kategooriate kohta võib saata aadressile EUorganicawardsEESC@eesc.europa.eu.

Selle algatusega toetatakse ELi mahepõllumajanduse tegevuskava, edendades mahepõllumajanduslikku tootmist ja tarbijate teadlikkust. (ks)

Kodanikuühiskonna nädal 2025 – rääkige kaasa!

17.–20. märtsil 2025 toimub teist korda Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kodanikuühiskonna nädal, mille teemaks on seekord „Ühtekuuluvuse ja kaasamise tugevdamine polariseerunud ühiskondades“. Registreeruge siin!

Veel on aega registreeruda komitee teisele kodanikuühiskonna nädalale – üritusele, kuhu kogunevad Euroopa kodanikuühiskonna esindajad, ELi poliitikakujundajad, eksperdid, ajakirjanikud ja teised, et arutada üht tänapäeva kõige pakilisemat probleemi: kuidas võidelda meie ühiskondade polariseerumise vastu?

Kattuvad kriisid alates pandeemiast ja kliimamuutustest kuni elukalliduse ja sissetulekute ebavõrdsuse suurenemiseni on kogu ELis ja mujal maailmas põhjustanud polariseerumist, süvendades sotsiaalseid lõhesid, õõnestades usaldust demokraatlike institutsioonide vastu ja pannes kogukondade ühtsuse surve

alla.

Selles kontekstis on **2025. aasta kodanikuühiskonna nädal** mõeldud julge üleskutsena võtta meetmeid, et edendada sotsiaalset ühtekuuluvust ja tugevdada demokraatlikku osalust. Tegemist on neli päeva kestva foorumiga, mille elavad arutelud ja koostööseminarid annavad kõigile osalejatele ainulaadse võimaluse tähtsatel teemadel kaasa rääkida, parimaid tavasid jagada ja üheskoos praktilisi lahendusi arendada.

Mida oodata?

2025. aasta kodanikuühiskonna nädalal leiavad aset **komitee kontaktrühma** juhitud paneelarutelud, **Euroopa kodanikualgatuse päev** ja **komitee kodanikuühiskonna auhinna** tseremoonia.

Kodanikuühiskonna nädala juhatab sisse teadlane, kirjanik ja poliitiline kommentaator **Albena Azmanova**, kelle sõnavõtt pakub mõtteainet ja loob üritusele fooni, näidates kätte järgnevate arutelude suuna.

Seejärel toimub kõrgetasemeline paneelarutelu, mille lähtepunktiks on küsimus: kas oleme **ikka veel „ühinenud mitmekesisuses“**? Paneelarutelul osalevad Euroopa Parlamendi asepresident **Younous Omarjee**, eesistujariiki Poolat esindav kodanikuühiskonna minister **Adriana Porowska**, komitee president **Oliver Röpke**, komitee kontaktrühma kaasesimees **Brikena Xhomaqi**, Rahvusvahelise Euroopa Liikumise peasekretär **Petros Fassoulas** ja Moldova riikliku noortenõukogu esindaja **Mădălina-Mihaela Antoci**.

Kodanikuühiskonna nädalal uurime, kuidas kodanikuhariduse abil lõhesid ületada, kuidas Euroopa saab olla innovatsiooniliider oma väärtusi ohtu seadmata ning kuidas eluasemed taskukohasemaks ja kestlikumaks muuta, võideldes samal ajal energiaostuvõimetusega ja toetades mitut põlvkonda ühendavaid eluasemevõimalusi. Samuti uurime viise, kuidas tugevdada kodanikuühiskonda avaliku ja heategevusliku toetuse kaudu, kuidas tagada, et ELi poliitika kajastaks kohalikke vajadusi rohe- ja sinise ülemineku käigus ning kuidas paremini tunnustada, kaitsta ja kaasata kodanikuühiskonda kogu Euroopas.

Koos Euroopa Parlamendiga korraldataval erakorralisel istungil käsitletakse eraldi **mitmeaastast finantsraamistikku** ja selle mõju kodanikuühiskonnale.

Euroopa kodanikualgatuse päev 2025

Euroopa kodanikualgatuse päeval 18. märtsil keskendutakse osalusdemokraatia võimsale vahendile, milleks on **Euroopa kodanikualgatus**. See Lissaboni lepinguga loodud algatus võimaldab kodanikel kutsuda Euroopa Komisjoni üles esitama konkreetses küsimuses uusi ELi õigusakte. Komisjon kaalub neid ettepanekuid, mille esitajatel õnnestub koguda vähemalt miljon allkirja.

Kõrgetasemelistel aruteludel ja interaktiivsetel seminaridel käsitlevad osalejad peamisi teemasid, nagu Euroopa kodanikualgatuse roll polariseerumise vastu võitlemisel ja strateegiad kodanikualgatuse toetuse suurendamiseks kõigis liikmesriikides. Erilist tähelepanu pööratakse sellele, kuidas kodanikuühiskonna organisatsioonid saavad aktiivselt osaleda Euroopa kodanikualgatuse protsessis, et teha kodanike hääl Euroopa poliitikakujundamises kuuldavaks.

Osalejatel on ka ainulaadne võimalus suhelda otse Euroopa kodanikualgatuse endiste, praeguste ja tulevaste korraldajatega, et jagada parimaid tavasid ja õppetunde, mida omaenda kampaaniates arvesse võtta.

Lisaks rõhutatakse üritusel mõjustrateegiate tähtsust Euroopa kodanikualgatuste ja kodanike paneelarutelude tulemuslikumaks muutmisel, eriti mis puutub tõenäosuse suurendamisse, et ELi institutsioonid võtavad seadusandlikke järelmeetmeid.

Kodanikuühiskonna auhind 2025

2025. aasta kodanikuühiskonna nädala viimasel päeval toimub muu hulgas komitee **15. kodanikuühiskonna auhinna** tseremoonia.

Kodanikuühiskonna auhinna eesmärk on suurendada teadlikkust kodanikuühiskonna silmapaistvast panusest Euroopa identiteedi loomisse ja kodanikuaktiivsusse ning Euroopa integratsiooni aluseks olevate ühiste väärtuste edendamisse. Igal aastal autasustatakse üksikisikuid ja kodanikuühiskonna organisatsioone uuenduslike ja loominguliste mittetulunduslike projektide eest, mis käsitlevad erinevaid ELi jaoks olulisi teemasid.

Sel aastal antakse auhind kolmele projektile, mille eesmärk on võidelda ELi ühiskonna kahjuliku polariseerumise vastu.

Nädalale paneb punkti dünaamiline lõppistung, millel võtavad teiste hulgas sõna Euroopa Komisjoni juhtiv asepresident (kinnitamisel), Euroopa Parlamendi asepresident **Katarina Barley**, komitee president **Oliver Röpke** ning Serbia Demokraatia Keskuse Sihtasutuse peasekretär **Nataša Vučković**.

Osalege arutelus!

Neli päeva sisukaid arutelusid, inspireerivaid kõrgetasemelisi sõnavõtte ja suurepäraseid võrgustike loomise võimalusi – 2025. aasta kodanikuühiskonna nädalal osalemine tasub end igal juhul ära. Registreeruge täna, et võtta osa aruteludest, millega paneme aluse muutustele. Teie hääl on oluline sidusama ja kaasavama Euroopa ülesehitamisel!

Täispika kava leiate siit.

Registreeruge siin enne 12. märtsi. (ma)

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee iga-aastane noorteüritus – homsete juhtide kohtumine

13.–14. märtsil 2025 korraldab Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee oma iga-aastase noorteürituse „Sinu Euroopa, Sinu arvamus“, mis toob kokku üle 130 osaleja kogu Euroopast ja mujalt. Sellel ainulaadsel üritusel kohtuvad 16–25-aastased noored – keskkooliõpilased, noorteorganisatsioonide esindajad ja noortenõukogude delegaadid – kõigist 27 ELi liikmesriigist, üheksast kandidaatriigist ja Ühendkuningriigist.

Üritusel toimub mitmesuguseid seminare, vestlusringe ja arutelusid. See pakub noortele platvormi, et aidata aktiivselt kaasa Euroopa tuleviku kujundamisele. Sel aastal on ürituse pealkiri „Noorte hääl“ ning osalejad arutlevad sellistel olulistel teemadel nagu kestlikkus, sotsiaalne kaasatus, digipööre jm.

Nende vestluste tulemusi ja saadud teadmisi võetakse arvesse komitee teisel kodanikuühiskonna nädalal ning neid tutvustatakse ka 2025. aasta juunis toimuval Euroopa noorteüritusel, mille korraldab Euroopa Parlament Strasbourgis.

Üritusel rõhutatakse, et noorte kaasamine peaks avama neile tee kodanikutegevuse, osalusdemokraatia ja Euroopa poliitika kujundamise juurde.

Hoidke end kursis selle olulise kohtumise tulemustega ja sellest lähtuvate algatustega. (kc)

UUDISEID RÜHMADELT

Konkurentsivõime kompass: õigeaegne samm Euroopa majandusmootori taaskäivitamiseks

Stefano Mallia, komitee tööandjate rühma esimees

29. jaanuaril võttis Euroopa Komisjon vastu konkurentsivõime kompassi, mis on oluline ja õigeaegne samm Euroopa majandusmootori taaskäivitamiseks. Sellega visandatakse ELi kurss järgmiseks viieks aastaks.

ELi tööandjad on juba pikka aega toetanud mõtet koostada kõikehõlmav konkurentsivõime tegevuskava ning me tunnustame kompassi kolme sammast: kaotada innovatsiooni- ja tootlikkuslõhe, ühendada süsinikuheite vähendamine konkurentsivõimega ning vähendada sõltuvust, et parandada tarneahelate julgeolekut. Need on väga olulised selleks, et tagada Euroopa suutlikkus maailmas konkureerida, meelitada ligi ja hoida talente ning edendada innovatsiooni.

Kompassi lõplik edu sõltub aga konkreetsete meetmete väljatöötamisest ja nende õigeaegsest rakendamisest. Otsustava tähtsusega on sellised olulised algatused nagu lihtsustamist käsitlev koondõigusaktide pakett, puhta tööstuse kokkulepe ja horisontaalne strateegia ühtse turu süvendamiseks. Siiski ei ole võimalik eesseisvatest probleemidest üle saada ainult lihvitud strateegiate ja löövate pealkirjadega.

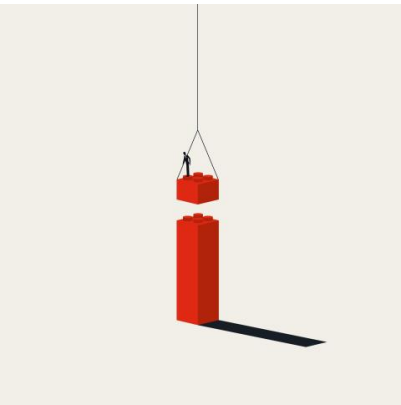
Esimene ja peamine prioriteet on **õigusraamistiku lihtsustamine**. Ülioluline on vähendada bürokraatiat ning suurendada kiirust ja paindlikkust. Liiga kaua on ELi ettevõtjad maadelnud liigse keerukuse ja aeglase otsustusprotsessiga. Samuti on vaja sisukalt rakendada **konkurentsivõime kontrolli**, et uued seadusandlikud ja reguleerivad meetmed toetaksid ettevõtete kasvu, mitte ei takistaks seda.

Kompass keskendub õigustatult **innovatsiooni edendamisele tugeva kapitaliturgude liidu abil** ja struktuursete tõkete kõrvaldamisele, et **vallandada Euroopa potentsiaal süvatehnoloogia, puhta energia ja kõrgtehnoloogilise tootmise valdkonnas**, luues samal ajal idu- ja kasvufirmade jaoks viljaka

ettevõtluskeskkonna.

Tõsiasi, et kapitaliturgude liitu ei ole kunagi lõpule viidud, on meeldetuletus, et me ei saa endale enam viivitusi lubada. Kuigi kompassiga edendatakse riigivalitsuste investeeringute paremat koordineerimist, puudub selles selge kava muude ühiste rahastamisallikate kohta. Maailm ei oota aga Euroopat järele.

Võidujooks on alanud ja nüüd on aeg panna sisse kiireim käik. Konkurentsivõime suurendamine ei ole üksnes majanduslik kohustus, vaid kõigi ühise heaolu võti. **Euroopa ettevõtted on osa lahendusest ja jäävad selleks**.

Konkurentsivõime iga hinna eest? Euroopa ei tohi unarusse jätta sotsiaalseid ja töötajate õigusi

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee töötajate rühm

Komitee töötajate rühm hoiatab, et raske tööga välja võideldud sotsiaalseid ja töötajate õigusi ei tohiks heita kõrvale ELi püüdlustes säilitada konkurentsivõime maailmamajanduses. Ulatuslikuma dereguleerimise üleskutsete tuules ei tohi Euroopa Liit lubada tagasiminekut olulistes õigusaktides, näiteks mis puudutab Euroopa sotsiaalõiguste sammast.

Järgides Draghi ja Letta aruannetes antud soovitusi, avaldas Euroopa Komisjon teatise konkurentsivõime kompassi kohta. Seda täiendavad komisjoni esitatud horisontaalsed algatused, mille eesmärk on soodustada ettevõtjate tegevust. Eesmärk on tugevdada Euroopa konkurentsieelist.

Töötajate rühm on sügavalt mures selle pärast, et sotsiaalsed ja töötajate õigused võivad selles protsessis unarusse jääda, kuna EL näib olevat otsustanud pidada iga hinna eest sammu teiste konkurentsivõimeliste majandusjõududega.

Seepärast on töötajate rühm teinud ettepaneku koostada mitmeid omaalgatuslikke arvamusi, milles käsitletakse konkurentsivõime küsimust inimkapitali lisaväärtuse seisukohast. Üks selline on kavandatav arvamus „Ametiühingute roll tootlikkuse suurendamisel“. Arvamuse eesmärk on näidata, et ELi tootlikkuse (mis mõjutab konkurentsivõimet) liikumapanev jõud on peamiselt investeeringud inimkapitali (töötajatesse) ning tehnoloogiasse ja innovatsiooni.

Sellega seoses rõhutatakse ametiühingute keskset rolli, kuna nemad koondavad kollektiivläbirääkimiste ja ühiste meetmete kaudu töötajaid, kujundades tööturu dünaamikat, et aidata saavutada konkurentsivõimelist majandust.

Lisaks on töötajate rühma ühe eelseisva uuringu eesmärk teha kokkuvõte Euroopa sotsiaalõiguste sambaga seotud ELi õigusaktidest ja hinnata nende hetkeseisu. See uuring on oluline sotsiaalpoliitika jälgimise vahend, kuna otsingutes leidmaks parim viis konkurentsivõime saavutamiseks keskendub Euroopa eeldatavasti peaasjalikult oma majandusele.

Lõpetuseks uurib töötajate rühm aprillis toimuval huvigrupi „Töötajate hääl suurema demokraatliku osaluse tagamiseks“ koosolekul kavandatud jõupingutusi vähendada ettevõtete regulatiivset koormust – seda peetakse teguriks, mis aeglustab Euroopa konkurentsivõimet – ning nende püüdluste mõju töötajaid ja keskkonda kaitsvatele ELi õigusaktidele, eelkõige kestlikkusalase hoolsuskohustuse ja äriühingute kestlikkusaruandluse kontekstis.

Komitee uues uuringus keskendutakse taskukohastele kestlikele eluasemetele ELis

EMSK kodanikuühiskonna organisatsioonide rühm

Aastatel 2010–2022 tõusid eluasemehinnad ELis 47%. Samal ajavahemikul tõusid üürihinnad 18%. Eurostati andmetel ületasid 2023. aastal 10,6% linnades ja 7% maapiirkondades elavate kodumajapidamiste eluasemekulud 40% nende netosissetulekust. Et paremini aru saada, kuidas muuta eluase kõigi eurooplaste jaoks taskukohasemaks ja kestlikumaks, tellis komitee uuringu, milles analüüsiti poliitilisi lahendusi selle saavutamiseks. Uuringu kaasautorid ökonomist Agnieszka Maj ning Sotsiaal- ja Majandusuuringute Keskuse (CASE) keskkonna, energeetika ja kliimamuutuste valdkonna direktor Karolina Zubel lahkavad meile antud intervjuus peamisi järeldusi.

Mille kohta see komitee uuring tehti ja miks see on oluline?

Uuringus taskukohaste kestlike eluasemete kohta ELis vaadeldi vajadust selliste eluasemete järele ELis, rõhutades digiülemineku (tehisintellekt, digitaalsed ehitusload, asjakohased andmebaasid) ja sotsiaalmajanduse struktuuride rolli. Juhtumiuuringutes toodi esile uuenduslikud püüdlused, mis parandavad eluaseme taskukohasust, juurdepääsetavust ja kestlikkust. Uuringus esitatakse rakenduslikud soovitused 2030. ja 2050. aastaks kooskõlas ELi kliimamuutustele vastupanuvõime, sotsiaalse võrdsuse ja majanduskasvu eesmärkidega. Selles esitatakse ka strateegiline teave, mis aitab eluasemepoliitikat kohandada muutuvate probleemidega, edendades samal ajal kogukonna heaolu.

Millised on uuringu peamised järeldused?

Digiüleminek pakub olulisi võimalusi eluasemete planeerimise, ehitamise ja haldamise tõhususe parandamiseks ning võib vähendada kulusid ja suurendada kestlikkust. Selle praegune mõju kulude kokkuhoiule on aga piiratud. Peamised takistused digiarengu teel on sidusrühmade juurdunud mõtteviis, arvatav väike investeeringutasuvus, suured rakenduskulud ning stiimulite, koolituse ja reguleerimise puudumine. Digiülemineku täieliku potentsiaali ärakasutamiseks on oluline teha täiendavaid investeeringuid digitaristusse, et näiteks muuta digiplatvormid koostalitlusvõimeliseks.

Sotsiaalmajanduse üksuste (piiratud kasumiga elamuühistud, avalikes huvides tegutsevad organisatsioonid, ühistud) kaasamine on paljutõotav poliitiline uuendus praeguste eluasemeprobleemide lahendamiseks. Need üksused pakuvad kulutõhusaid ja hea projektiga eluasemelahendusi, mis edendavad kogukonna ühtekuuluvust ja pikaajalist elukoha stabiilsust. Näiteks on Viini mittetulunduslikel ja piiratud kasumiga eluasemelahendustel, mis moodustavad 30% linna elamuehitusest, oluline roll eluasemeturu stabiliseerimisel tänu hinnatõusu pidurdavale mõjule. See aitab hoida üürihinnad taskukohasena ja vältida turumoonutusi.

Milliseid peamisi soovitusi meetmete võtmiseks ja edasisteks uuringuteks saate oma järelduste põhjal anda?

Keskpikas perspektiivis tuleks ELi eluasemepoliitikas seada prioriteediks uus Euroopa kokkulepe taskukohaste kestlike sotsiaaleluruumide kohta ja eluasemedirektiiv, et saavutada ühtne lähenemisviis kõigis liikmesriikides. Riigid peaksid edendama uuenduslikke mudeleid, nagu ühistud ja piiratud kasumiga eluasemelahendused, pakkuma eluasemeprojektidele paindlikku rahalist toetust ja kasutama eluasemelahenduste täiustamiseks digivahendeid.

Pikaajalises perspektiivis peaks eluasemepoliitikas valitsema strateegiline ja jätkusuutlik lähenemisviis, milles rõhutatakse kohalikke lahendusi ja pidevat järelevalvet. Digiüleminekut tuleb õigusaktidega standardida ja tugineda ringmajanduse tavadele, nagu ringluspõhise ehitamisega seotud pangalaenud, energiatõhusust põhinevad üüristiimulid ja rohujuuretasandi rahastamisalgatused. Lisaks tuleks sotsiaaleluruumide mõistet laiendada, et see hõlmaks ka keskmise sissetulekuga perekonnad, sarnaselt Viini mudeliga, mis edendab sotsiaalset mitmekesisust ja hoiab ära elamispinna kallinemisega seotud segregatsiooni. Samuti on väga oluline keskenduda nii uusehitistele kui ka renoveerimisele ning muuta tühjana seisvate hoonete kasutusotstarvet, et ka tegelikult rahuldada eluasemevajadust.

Edasised uuringud peaksid keskenduma kaasavatele lähenemisviisidele linnaplaneerimises, ehituses ja eluaseme pakkumises, et parandada kõigi kodanike juurdepääsu. Samuti tuleks uurida kujunemisjärgus tehnoloogiate, näiteks tehisintellekti ja automatiseerimise mõju eluasemete arendamise ja haldamise kulude kokkuhoiule ja tõhususele. Lisaks tuleks neis uurida uuenduslikke eluasememudeleid kõigis ELi liikmesriikides, tehes kindlaks strateegiad, mis võivad suurendada nii taskukohasust kui ka kestlikkust.

Uuringu tellis EMSK kodanikuühiskonna organisatsioonide rühm.

SOON IN THE EESC/CULTURAL EVENTS

Konkurentsivõime kompass ei tähtsusta võrdselt ettevõtjate vajadusi ja töötajate õigusi

Euroopa Ametiühingute Keskliit (ETUC) – Euroopa peamine ametiühingute organisatsioon, mis esindab 45 miljonit töötajat Euroopa tasandil – on keeldunud kiitmast heaks konkurentsivõime kompassi (Euroopa Komisjoni tegevuskava ELi majanduse elavdamiseks). Euroopa Ametiühingute Keskliidu jaoks on kompass selle praegusel kujul vastuvõetamatu. Rääkisime Euroopa Ametiühingute Keskliidu peasekretäri Esther Lynchiga töötajate peamistest vastuväidetest kompassile ja Euroopa sotsiaalõiguste samba tulevikust uute üleskutsete kontekstis vähendada märkimisväärselt reguleerimist ja keskenduda rohkem konkurentsivõimele.

ELi ametiühingud on juba väljendanud rahulolematust Euroopa Komisjoni uusima ELi majanduse elavdamise kavaga. Mis on Teie arvates komisjoni konkurentsivõime kompassi peamine nõrkus? Milliseid kavas sisalduvaid ettepanekuid peate konkreetseteks ohumärkideks?

Euroopa Komisjoni konkurentsivõime kompassi peamine probleem on selle rõhuasetus reguleerimise vähendamisele, mitte aga investeeringutele, mida on vaja kvaliteetsete töökohtade loomiseks, tugeva Euroopa tööstuspoliitika arendamiseks ja kvaliteetsete avalike teenuste tagamiseks. Kuigi kompassis tunnistatakse kvaliteetsete töökohtade tähtsust konkurentsivõimelise majanduse jaoks, ei tehta selles vajalikke seadusandlikke ettepanekuid õiguste tugevdamiseks, töötingimuste parandamiseks ja kollektiivläbirääkimiste edendamiseks. Pigem töötab kompass sellele eesmärgile vastu, seades sihiks reguleerimise vähendamise, mis võib viia halvemate töötingimuste ja töökoha ebakindluseni.

Üks kõige murettekitavamaid ettepanekuid on 28. režiimi kehtestamine, mis võimaldaks äriühingutel tegutseda väljaspool riiklikke tööseadusi. See võib tõsiselt õõnestada tööhõivealaseid õigusnorme kogu Euroopas, tekitades võidujooksu töötajate õiguste ja kaitse madalaima taseme suunas.

Ülereguleerimise keelamine – võttes valitsustelt õiguse seada rangemaid standardeid kui ELi direktiivides sätestatud – on samuti äärmiselt problemaatiline. Erinevalt ELi määrustest seisneb ELi direktiivide mõte selles, et nendega kehtestatakse miinimumstandardid kõigile riikidele. Selle miinimumi muutmine maksimumiks mitte ainult ei läheks direktiivide mõttega vastuollu, vaid kahjustaks tõsiselt töötajate huve ning teeks olematuks vaevaga saavutatud edu muu hulgas tervishoius, hariduses, töötervishoius ja -ohutuses ning õiglase tasu küsimuses.

Lisaks on problemaatiline kompassi üleskutse viia läbi pensionireforme, mis põhinevad pikemal tööelul, kuna see paneb töötajatele põhjendamatu koormuse, käsitlemata kestlike ja õiglaste pensionisüsteemide vajalikkust.

Peale selle on kompass tugevalt kallutatud ettevõtjate huvide suunas. Ärirühmadele on antud arvukaid lubadusi, kuid ei ole võetud ühtegi konkreetset kohustust seoses õigusaktidega, mis tooksid kasu töötajatele. Muu hulgas puuduvad kompassis meetmed tagamaks, et avaliku sektori investeeringuid kasutatakse pigem kvaliteetsete töökohtade loomiseks kui lihtsalt ettevõtete kasumi suurendamiseks.

Kokkuvõttes ei tähtsusta konkurentsivõime kompass töötajate õigusi ja heaolu ettevõtjate vajadustega võrdselt, mistõttu on see praegusel kujul vastuvõetamatu ettepanek.

Kas arvate, et Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamine võib nüüd olla ohus?

Komisjon on oma hiljuti avaldatud 2025. aasta tööprogrammis võtnud formaalse kohustuse järgida Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Praktikas on aga tegemist esimese tööprogrammiga 2019. aastast saadik, milles pole ühtegi sotsiaalvaldkonna seadusandlikku algatust.

Seevastu kavatseb komisjon esitada järgmise aasta jooksul kaheksa nn lihtsustamist käsitleva õigusakti ettepanekut. Kellelegi ei meeldi liigne halduskoormus ja ametiühingud on sellega seoses aktiivselt lahendusi välja pakkunud, näiteks seoses hankelepingute sõlmimise korraga.

Siiski on ilmne, et Euroopa ees seisvaid probleeme ei lahendata lihtsustamisega.

Suurim oht sotsiaalõiguste samba rakendamisele on massiline kogu Euroopat hõlmavate koondamiste laine. See seab ohtu palgad ja töökohakindluse, aga ka pensionid, sotsiaalkaitse ja paljud teised samba põhimõtted.

Vaja on tagada investeeringud kvaliteetsete töökohtade kaitsmiseks ja loomiseks, sealhulgas TERA 2.0 ja tugev ELi investeerimismehhanism, ning võtta vastu vajalikud seadusandlikud algatused kvaliteetsete töökohtade tagamiseks.

Kuidas peaks EL suurendama oma mõjuvõimu praeguses ülemaailmses majandusolukorras, kui mitte regulatiivset koormust vähendades?

Nende koondamisteni viinud tingimused olid tingitud investeeringute vähesusest. See kehtib nii era- kui ka avaliku sektori investeeringute kohta.

Ettevõtted on töötajate palkadesse ning väga vajalikku teadus- ja arendustegevusse investeerimise asemel kulutanud raha kasutule dividendide väljamaksmisele ja aktsiate tagasiostmisele, pidurdades Euroopa rohepööret ja tehnoloogilist arengut.

Viimastel aastatel on USA ja Hiina algatanud suuri avaliku sektori investeeringute programme. Samal ajal võttis EL vastu uusi eeskirju, mis sundisid liikmesriike kärpeid tegema.

EL peab kiiresti kurssi muutma. Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamise eeltingimuseks on massilised avaliku sektori investeeringud sotsiaalsete tingimustega, mis tagavad kvaliteetsed töökohad.

Esther Lynch on Euroopa Ametiühingute Keskliidu peasekretär. Tal on ulatuslik ametiühingukogemus Iiri, Euroopa ja rahvusvahelisel tasandil ning ta on olnud nii Euroopa Ametiühingute Keskliidu asepeasekretär kui ka ühingusekretär. Nendel ametikohtadel juhtis ta tegevust töötajate ja ametiühingute õiguste tugevdamiseks ning mõjutas olulisi direktiive, mis käsitlevad piisavat miinimumpalka, töötingimuste prognoositavust ja läbipaistvust ning rikkumisest teatamist. Ta juhtis ka Euroopa sotsiaalõiguste samba ja õiglase tasu kampaaniaid. Tänu tema tööle kehtestati 15 õiguslikult siduvat kantserogeenidega kokkupuute piirnormi ning sõlmiti sotsiaalpartnerite kokkulepped digitaliseerimise ja reproduktiivtoksiliste ainete kohta. Veendunud feministina tegutseb Esther selle nimel, et valdavalt naiste tehtavat tööd asjakohaselt väärtustataks.

Euroopa Ametiühingute Keskliit esindab 45 miljonit liiget 94 ametiühinguorganisatsioonist 42 Euroopa riigis ja 10 Euroopa ametiühingute föderatsiooni.

Kavandatav dereguleerimine on samm õiges suunas

Kinga Grafa

Euroopa ettevõtted seisavad endiselt silmitsi liigse bürokraatia, regulatiivse killustatuse ja suurenevate kuludega. Selline ülereguleerimine pidurdab nende kasvu ega lase neil pidada sammu mujalt maailmast pärit konkurentidega. Euroopa ei saa jätkata liikumist surnud ringis – ettevõtjad vajavad reaalseid muutusi, mitte nendesamade takistuste järjekordset analüüsi, millest oleme olnud teadlikud aastaid. See on oluline hetk minna sõnadelt üle tegudele, kirjutab Kinga Grafa Poola Tööandjate Keskliidust Lewiatan.

Euroopa Komisjon avaldas hiljuti konkurentsivõime kompassi – järgmise viie aasta tegevuskava, mille eesmärk on tugevdada ELi majanduslikku positsiooni ja toetada Euroopa ettevõtjaid. Komisjoni esitatud tegevusplaan on õige. Ettevõtjad on juba pikka aega nõudnud muudatusi, mille peamisteks prioriteetideks on seatud konkurentsivõime ja ühtne turg. Ent kui EL tahab olla maailmas konkurentsivõimeline, peab ta tegutsema kohe. Võttes aluseks tugeva majanduse, peame kiiremas korras lihtsustama õigusnorme, vähendama energiakulusid ning tagama sihipärase toetuse investeeringutele ja innovatsioonile. Lisaks tuleb meil ebastabiilset geopoliitilist keskkonda silmas pidades sõlmida oma tähtsaimate partneritega vabakaubanduslepinguid, näiteks selliseid, mis hõlmavad juurdepääsu kriitilisele toormele.

Praegu seisavad Euroopa ettevõtted jätkuvalt silmitsi liigse bürokraatia, regulatiivse killustatuse ja suurenevate kuludega. Mujalt maailmast pärit konkurendid kasvavad kiiremini, samal ajal kui ülereguleerimine pidurdab Euroopa ettevõtete kasvu. Euroopa Komisjon peab pakkuma välja konkreetsed reformid, mis tõepoolest parandavad ELi ettevõtluskeskkonda. Konkurentsivõime kompassis käsitletakse peamisi ELis majanduskasvu ja tootlikkust pärssivaid tegureid, nagu suured energiakulud, ülereguleerimine ning oskuste ja tööjõu nappus. See on õige tegevusplaan, kuid kõige olulisem on see ellu viia. See tähendab seadusandlikke ettepanekuid ja tegevuskavasid, mis edendavad konkurentsivõimet ega pidurda seda.

Ühtne turg on üks Euroopa integratsiooni suurimaid edulugusid, kuid selle potentsiaal tuleb täielikult ära kasutada. On vastuvõetamatu, et ühtse turu tõkked, mis tehti kindlaks juba 20 aastat tagasi, püsivad endiselt. Euroopa Liidu Nõukogu eesistujariigil Poolal on võimalus seda muuta, seejuures on põhiprioriteet teenuste osutamise vabadus. See on oluline mitte ainult transpordisektori, vaid üha suurema rühma ettevõtjate jaoks, kes pakuvad professionaalseid teenuseid. Kahjuks ei pöörata Letta ja Draghi aruannetes sellele küsimusele piisavalt tähelepanu. Letta keskendus oma aruandes üksnes ehitusele ja jaekaubandusele, samas kui Draghi ei võtnud arvesse komisjoni prognoose täiendavate sammude kohta, mis võiksid vallandada teenuste turu potentsiaali. Positiivsema külje pealt rõhutati Niinistö aruandes teenuste rolli vastupanuvõime ja julgeoleku suurendamisel. Kedagi ei ole vaja veenda selle tähtsuses praegusel geopoliitilisel maastikul. Eelöeldut silmas pidades teeb komisjon ettepaneku kehtestada 28. režiim – ühtsed eeskirjad, mis hõlmavad maksustamist, tööõigust ja äriühinguõigust. Algatuse eesmärk on lihtsustada piiriülest tegevust, eelkõige VKEde jaoks, kuid praeguses etapis ei ole meil selle ettepaneku kohta piisavalt teavet, et seda hinnata.

Dereguleerimise ja lihtsustatud õigusaktide kavandamine on selgelt samm õiges suunas. Nüüd on aga aeg need ettepanekud ellu viia ja see peab seisnema enamas kui lihtsalt aruandluskoormuse vähendamises. Loodame, et komisjon korraldab ELi õigusaktide põhjaliku n-ö auditeerimise, mille tulemusel tehakse konkreetseid ettepanekuid ELi regulatiivse keskkonna kiireks parandamiseks.

Jääme ootama ühtse turu foorumit Krakówis ja ootame Lewiatani liikmete osalusel toimuva avaliku konsultatsiooni järeldusi. Eesmärk on valmistada ette järgmine ühtse turu strateegia.

See on oluline hetk minna sõnadelt üle tegudele ja viia ellu lahendusi, mis vallandavad tõeliselt Euroopa ettevõtluse arengu. Ettevõtete tegelikele vajadustele vastavate lahenduste leidmiseks on väga oluline dialoog ELi institutsioonide ja sotsiaalpartnerite vahel. Kui me ei tee julgeid otsuseid, kaotame väärtuslikku aega ja jääme ülemaailmses konkurentsis maha.

Kinga Grafa *on Poola Tööandjate Keskliidu Lewiatan Euroopa asjade asepeadirektor ja alaline esindaja BusinessEurope'i juures. Politoloogi ja ajakirjaniku haridusega Kinga Grafa omandas kogemusi ELi toimimisest, töötades Euroopa integratsiooni komitee büroos (2008–2009) ja Euroopa Parlamendis (2009–2014). Ta on ka Poola aristokraatiat käsitleva raamatu kaasautor ning mitmete Ameerika välispoliitikat, Ameerika eliiti ja kultuuridiplomaatiat käsitlevate teadusväljaannete autor.*

„Future 500": Euroopa ettevõtete laiendamine ülemaailmse edu saavutamiseks

„On aeg astuda Draghi aruandest selge samm edasi, vastasel korral see jääbki poliitikakoridoridesse. Vajame häid strateege ja poliitikakujundajaid, kes suudaksid sellest aruandest kaugemale minna ja töötada välja ELi tööstuspoliitika strateegiad," ütleb Horvaatia ettevõtja ja teadlane Stjepan Orešković. Koos Atlandi-ülese mõttekoja Atlandi Nõukogu vanemdirektori Jörn Fleckiga tutvustas ta Brüsselis toimunud rahvusvahelisel avalikul konverentsil Conclave II julget algatust „Future 500". Algatus on osa Atlandi Nõukogu laiemast platvormist SEEUS Futures. „Future 500" eesmärk on teha kindlaks ja toetada 500 Euroopa ettevõtet, millel on potentsiaal saavutada märkimisväärset kasvu ja ülemaailmset mõju. Eesmärk on toetada Euroopa uusi ettevõtjaid ülemaailmses konkurentsis ja nii suurendada Euroopa osalust rahvusvahelises majanduses. Stjepan Orešković rääkis meile projektist täpsemalt.

Kas võiksite lühidalt tutvustada projekti „Future 500" põhiideed?

Algatuses tugineme teadmistele, mis saadi Draghi, Letta ja Heitori koostatud olulistest aruannetest Euroopa tuleviku kohta ning mida analüüsisid teadlased ja ettevõtjad oma perspektiivist. Algatusega tõstatatakse mitu kriitilist küsimust. Kes viib ellu konkurentsivõime kavad ja hiljuti avaldatud konkurentsivõime kompassi? Milliseid mehhanisme kasutatakse? Millised kulud tekivad? Ja millist tulu võib oodata võrreldes tuluga, mida saavad USA hiljutised suure kasvupotentsiaaliga ettevõtted? Projekt „Future 500" on USAd, ELi ja Kagu-

Euroopat esindava platvormi SEEUS nurgakivi. Projekti eesmärk on suurendada nende piirkondade nähtavust ja koostööd. See on strateegiliselt kavandatud selleks, et vastata Euroopa tungivale vajadusele soodustada dünaamilist keskkonda, mis aitab kohalikel ettevõtetel areneda maailmatasandi liidriteks. Algatuses keskendutakse riskikapitali pakkumisele, strateegilistele suunistele ja rahvusvahelistele võrgustikele. Õpitakse sellistelt ekspertidelt nagu **Dani Rodrik** Harvardi Ülikoolist ja **Beata Jaworcik** Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupangast, et töötada välja 21. sajandi tööstuspoliitika, mis parandab märkimisväärselt meie konkurentsipositsiooni.

Kas Teil on juba potentsiaalseid kandidaate, keda valida 500 ettevõtte hulka? Millised on põhinõuded, millele ettevõte peab vastama, et osutuda valituks?

Kuigi ühtegi konkreetset äriühingut ei ole veel valitud, otsitakse „Future 500“ ettevõtete hulka skaleeritavuse ja kiire kasvupotentsiaaliga ettevõtteid. Protsess on avatud ja pidev ning selles seatakse esikohale majanduslikud ootused, innovatsioon ja strateegiline tähtsus vastavas sektoris. Samuti püüame luua partnerlust mitmepoolsete arengupankade ja investoritega, kes juba toetavad ettevõtteid konkurentsivõimeliseks muutumisel. Tähelepanu keskmes on ettevõtted, mis juba näitavad üles tugevat kasvumäära, innovatsioonisuutlikkust ja püüdlust laieneda maailmatasandil. See tagab, et ettevõtted ei ole mitte ainult turuliidrid, vaid ka tehnoloogia ja ärimudelite teerajajad. Tugineme kogemustele, mis on saadud sellistest suurepärastest projektidest nagu Scale-Up Europe, mis toovad kokku asutajad, investorid, tippjuhid ja teadlased, et muuta Euroopa tehnoloogialiidrite koduks. ELi kandidaatriikide jaoks on need potentsiaalselt valitud ettevõtted eriti olulised – need väljendavad uue majanduse põhimõtteid ning on eeskujuks ambitsioonikatele ja rahvusvaheliselt konkurentsivõimelistele ettevõtetele, mis ei sõltu olulisel määral riiklikust, maksumaksjatelt tulevast rahastamisest.

Kui optimistlik olete Euroopa ülemaailmse konkurentsivõime potentsiaali suhtes?

Näha on märkimisväärset optimismi Euroopa võime suhtes parandada oma ülemaailmset konkurentsipositsiooni ja lõpetada praegune enesehaletsus. Alates sellest, kui pulliturg 2022. aasta lõpus algas, ületas euroala võrdlusaluseks olevate aktsiate kogutootlus S&P 500 kogutootluse, kui Nvidia välja jätta. Euroopa sotsiaal- ja tervishoiusüsteemid hoiavad inimesi pikaajaliselt tervena ja aktiivsena palju väiksemate kuludega ning avaldavad positiivset mõju meie majanduse tootlikkusele ja konkurentsivõimele ülemaailmsel tasandil.

Püüame elule äratada Immanuel Kanti mõiste „tõeline entusiasm“, mida ta mainis Prantsusmaa revolutsiooni kontekstis. Selline mõtteviis võib muuta probleemid motiveerivaks jõuks, mis viib näiliselt võitmatu otsusekindluseni. Meil ei ole vaja laiske koduloomi – jõukat, rahulolevat eliiti ja liiga kuulekaid, vähenõudlikke jüngreid – keda on viimase kahe aastakümne jooksul tagant upitatud. Selle asemel on meil vaja rohkem näljaseid noori mehi – agaraid, ambitsioonikaid inimesi, kes on valmis väljakutsetele vastama.

Algatuse „Future 500“ eesmärk on aktiivselt tegeleda konkurentsivõime aruannetes tõstatatud krooniliste probleemidega, nagu vajadus julge innovatsiooni järele ja ettevõtete laiendamine. Euroopa ülemaailmne positsioon sõltub suurel määral tema võimest integreerida kõrgtehnoloogiat, toetada andekaid ettevõtjaid ja täiustada tööstuspoliitikat, et toetada kaasavat majanduskasvu. Algatuse eesmärk on luua ärijuhtidele ja novaatoritele viljakas keskkond, kasutades Euroopa hästi haritud tööjõudu, rikkalikku uuenduste pärandit ning traditsioonilisi ja uusi tööstussektoreid ning tegeledes selliste küsimustega nagu regulatiivne killustatus ja turu tasakaalustamatus.

Lühidalt öeldes on algatus „Future 500“ oluline samm Euroopa majandusmaastiku katsetamisel. See aitab muuta Euroopa ülemaailmseks konkurendiks, edendades suure potentsiaaliga ettevõtteid ja tugevdades ettevõtlussüsteemi. Ei ole võimalust konkurentsis võita, kui ei ole teada, kes on meie konkurendid.

Dr Stjepan Orešković on teadlane ja ettevõtja. Ta on Euroopa Teaduste ja Kunstide Akadeemia liige ning Bosqar Investi asutaja. Oreškovići pere juhtimisel suurendas Bosqar Invest viie aasta jooksul oma tööjõudu 300 töötajalt enam kui 16 000 töötajale. See näitas nende võimsat kasvustrateegiat, mis integreerib teaduse, tehnoloogia, pensioni- ja muude fondide investeeringud ning ettevõtliku julguse, mida Draghi aruandes propageeritakse. Selline strateegiline rõhuasetus mõjutas tõenäoliselt Atlandi Nõukogu algatatud projekti „Future 500“, millest ta räägib.

Euroopa ettevõtjate vastutuse koalitsioon ütleb koondõigusaktile EI: ettevõtete huvid ei tohiks saada ELi poliitika suhtes määravaks

Euroopa Komisjonil on kavas peatselt avaldada äriühingute aruandluskohustusi käsitlevate seadusandlike reformide pakett, mida nimetatakse koondpaketiks. Paketi eesmärk on lihtsustada menetlusi ja ühtlustada kestlikkuse eeskirju, muutes aruandluskohustused ettevõtjate jaoks selgemaks. Alates väljakuulutamisest novembris on see pakett vallandanud lööklaineid kõikjal Euroopas, põhjustades palju arutelusid ja vastuseisu eri rühmadelt. Kodanikuühiskonna organisatsioonid, ametiühingud, ettevõtjad, investorid, juristid ja teadlased on kõik väljendanud muret seoses koondpaketi potentsiaaliga reguleerimist lihtsustada. Nad on kutsunud komisjoni tungivalt üles neid vahendeid pigem kaitsma kui nõrgendama. Andriana Loredan Euroopa ettevõtjate vastutuse koalitsioonist selgitab, mis on kaalul ja miks kodanikuühiskonna organisatsioonid, nagu Euroopa ettevõtjate vastutuse koalitsioon, on koondpaketi vastu.

Konkurentsivõimet kasutatakse ettekäändena hädavajalike kestlikkust käsitlevate määruste dereguleerimiseks

Koondpakett hõlmab Euroopa rohelise kokkuleppe keskmes olevat kolme peamist kestlikkuse vahendit, nimelt äriühingute kestlikkusaruandluse direktiivi, äriühingute kestlikkusalase hoolsuskohustuse direktiivi ja taksonoomiamäärust. See pakett on otseselt tingitud komisjoni uue koosseisu suunamuutusest, mis sai alguse Mario Draghi aruandega Euroopa konkurentsivõime tuleviku kohta 2024. aasta septembris. Draghi aruandes süüdistatakse ELi turgude stagneerumises osaliselt ettevõtjate liigset regulatiivset koormust, jättes samal ajal mugavalt kõrvale muud põhitegurid, nagu nafta-, gaasi- ja toiduainete hindade inflatsioon, mis on tingitud rahvusvaheliste ettevõtete spekulatsioonidest. Draghi aruande kohaselt on ELi kestlikkusaruandluse ja hoolsuskohustuse raamistik peamine regulatiivse koormuse allikas. Ilma tõenditeta, mis seoksid kestlikkust käsitlevad õigusaktid ELi konkurentsivõime tajutava puudumisega, on see kitsas perspektiiv muutunud ettekäändeks kestlikkust käsitlevate õigusaktide võimalikule kaotamisele.

Selle koondpaketiga kavatseb komisjon lihtsustada mõningaid hiljuti vastu võetud kõige olulisemaid vahendeid, et tegeleda suurettevõtete mõjuga inimestele ja keskkonnale. See hõlmab äriühingute kestlikkusalase hoolsuskohustuse direktiivi, mis võeti vastu alles eelmisel aastal ja mida ei ole veel rakendatud.

Igasugune arutelu koondõigusakti sisu üle on praegu spekulatiivne. Üks kõige olulisemaid koondõigusaktidega seotud riske on aga kestlikkuse vahendite seadusandlik taasavamine, mille tulemuseks võivad olla uued läbirääkimised peamiste sätete (nagu tsiviilvastutus või kliimapöörde kavad äriühingute kestlikkusalase hoolsuskohustuse direktiivi alusel) üle. Euroopa ettevõtjate vastutuse koalitsioon on kindlalt vastu varem kokku lepitud kestlikkust käsitlevate õigusaktide taasavamisele. See suurendaks regulatiivset ebakindlust, ohustaks inimõiguste ja keskkonna austamist ettevõtjate poolt ning karistaks esimesena tegutsejaid.

Ebaproportsionaalne mõju äritegevusele puuduliku konsulteerimise käigus

Koondpaketi väljakuulutamine ja komisjoni ettepaneku väljatöötamine on toimunud täiesti läbipaistmatult ning on eiratud ELi lepinguõigust ning komisjoni enda menetlusnorme.

Komisjon kavatseb esitada koondõigusakti algatuse väga lühikese aja jooksul, mis ei võimalda asjakohast mõjuhinnangut ega avalikku konsultatsiooni. Selline lähenemisviis on vastuolus õigusega osaleda ELi otsustusprotsessides, mis on ELi lepinguõigusega kaitstud demokraatlik põhimõte. See on vastuolus ka komisjoni enda parema õigusloome suunistega, mis nõuavad ulatuslikku ja läbipaistvat konsulteerimist sidusrühmadega komisjoni poliitikakujundamise protsessis.

Selle asemel korraldas komisjon 2025. aasta veebruaris näilise konsultatsiooni ehk nn tegelikkuse kontrolli väheste sidusrühmade hulgas, peamiselt suurettevõtjate ja ettevõtjate ühendustega. Paljud neist ettevõtetest seisavad praegu silmitsi inimõiguste või keskkonna kuritarvitamisega seotud kohtumenetlustega oma tegevuses või väärtusahelas. Seega on neil suur huvi kestlikkust käsitlevate õigusaktide nõrgenemise vastu töötajate, kohalike kogukondade ja kliima arvelt. Lisaks oli suurettevõtete ebaproportsionaalselt suur esindatus teravas vastuolus kodanikuühiskonna alaesindatusega. Kodanikuühiskonna organisatsioonid, ametiühingud ja väikeettevõtjad olid vaid sümboolselt esindatud, samal ajal kui ettevõtjatepoolse kuritarvitamise ohvrid ja kestlikkuseeskirju pooldavad ettevõtjad jäeti vestlusest täielikult välja.

Koondpakett: potentsiaalne oht ambitsioonikatele kliimameetmetele

Komisjoni president Ursula von der Leyen ja volinik Valdis Dombrovskis, kes jälgivad kogu lihtsustamisprotsessi, näivad olevat ühel meelel suurimate ja võimsamate ettevõtete eesmärkidega. Eelkõige olid komisjoni peamiste partnerite hulgas nn tegelikkuse kontrolli käigus äriühingud, kelle tegevus süvendab märkimisväärselt kliimamuutusi ja kes on huvitatud kliimakohustuste vähendamisest, näiteks nafta-, gaasi-, naftakeemia-, auto- ja finantssektori ettevõtjad. Võttes arvesse praegust kliimakriisi ning selle kahjulikku mõju inimestele ja keskkonnale, tekib mure, kas koondpakett pole kliimapoliitikas mitte samm tagasi.

Komisjoni prioriteet peaks olema pigem rakendamine kui dereguleerimine

Kui komisjon peab tõeliselt tähtsaks konkurentsivõimet ja regulatiivse koormuse vähendamist, samuti inimõigusi ja kliimaõiglust, peaks ta kaaluma, kuidas kestlikkuse vahendeid tõhusalt rakendada. Seda on

lihtne teha, töötades välja suunised äriühingute ja liikmesriikide ametiasutuste abistamiseks, nagu on sätestatud äriühingute kestlikkusalase hoolsuskohustuse direktiivis, ning arendades rahastamist ja suutlikkuse suurendamist. See lähenemisviis vastaks Draghi aruandes esitatud kriitikale puuduvate suuniste kohta ELi kestlikkusalaste õigusaktide kohaldamise hõlbustamiseks.

Lõppkokkuvõttes ei ole oluliste kestlikkuseeskirjade salajane ümberkirjutamine suletud uste taga koos mõnede maailma suurimate ettevõtetega küll õige tee tõelise konkurentsivõime saavutamise suunas.

Andriana Loredan *on Euroopa ettevõtjate vastutuse koalitsiooni (ECCJ) poliitikaametnik ja ta on alates ettepaneku esmakordsest avaldamisest 2022. aastal osalenud äriühingute kestlikkusalase hoolsuskohustuse direktiivi propageerimises. Varem tegeles ta ettevõtluse ja inimõigustega sunniviisilise töö vaatenurgast organisatsioonis Anti-Slavery International.*

Ärge ohustage aastakümnete jooksul tehtud raskeid keskkonnaalaseid, sotsiaalseid ja majanduslikke saavutusi

„EL peab seisma vastu dereguleerimise sireenilaulule, sest see üksnes tekitaks ettevõtetes ebakindlust, nõrgendaks kestlikkusel põhinevat konkurentsivõimet ning vähendaks kodanike heaolu ja usaldust,“ sõnas Flandria keskkonnavõrgustiku Bond Beter Leefmilieu peadirektor Danny Jacobs. Ta jagas meiega valitsusväliste keskkonnaorganisatsioonide muret seoses ELi viimase ettepanekuga lihtsustada õigusakte. Nad kardavad, et see võib õõnestada Euroopa rohelise kokkuleppe peamisi eesmärke.

Kas võiksite kommenteerida komisjoni viimaseid dereguleerimise algatusi, nagu konkurentsivõime kompass ja koondpakett?

Euroopa Komisjon on esitanud majandusest lähtuva dereguleerimise ja lihtsustamise tegevuskava, mis ähvardab ohustada raskelt tulnud keskkonnaalaseid, sotsiaalseid ja majanduslikke saavutusi. Selline pinge Euroopa õigustiku kohandamise ja säilitamise vahel muudab raskeks selge suuna hoidmise ELis.

Jaanuari lõpus esitatud komisjoni konkurentsivõime kompassis käsitletakse ettevõtjate muret energiakulude ja majandusprobleemide pärast, kuid jäetakse kõrvale sellised olulised prioriteedid nagu nullsaaste ja kodanike heaolu, mistõttu ei suudeta suunata Euroopa majandust puhta, jõuka ja ringluspõhise tuleviku poole. Kompass võib juhtida Euroopa valele teele. Süsinikuheite konkurentsipõhise vähendamise propageerimine ilma sotsiaalseid ja keskkonnaalaseid eesmärke kaasamata õõnestab ELi institutsioonide põhieesmärki: teenida ja kaitsta ühist hüve.

Kodanikuühiskonna organisatsioonid on mures kompassi raames seatud riskantse 25 % lihtsustamise eesmärgi pärast. Kuigi eeskirjade ühtlustamine on teretulnud, võib lihtsustamine ilma põhjaliku hindamiseta kahjustada elutähtsat tervise-, sotsiaal- ja keskkonnakaitset. Ettevõtlusinnovatsiooni ei takista mitte reguleerimine, vaid selgete reeglite puudumine. Edasine dereguleerimine tekitaks üksnes ebakindluse õhkkonna, mis põhjustaks kõige rohkem kahju esimesena tegutsejatele (juhtivatele ettevõtjatele) ning ohustaks samal ajal edusamme ja kestlikkust.

Samuti kardame, et lihtsustamine toimub keskkonna- ja sotsiaalsete eesmärkide arvelt. Äriühingute kestlikkusaruandluse direktiivis, äriühingute kestlikkusalase hoolsuskohustuse direktiivis ja ELi taksonoomias on palju puudusi ja nendega ei ole saavutatud nii paljut, kui oleks võinud. Nende edasine nõrgendamine, alustades juba niigi kehvast lähtepunktist, muudaks need direktiivid mõttetuks.

Veel üks konkreetne näide annab ülevaate sellest, mis praegu toimub. Flandria on viimastel aastatel seisnud silmitsi suure PFAS-ainete probleemiga: need kemikaalid saastavad suurt osa meie territooriumist ja kahjustavad sadu tuhandeid kodanikke. Kemikaale käsitlevate õigusaktide (REACH) kohast piiramist või keelustamist peetakse kõige tõhusamaks vahendiks selliste ohtude ohjamisel, mida põhjustavad ained, nagu PFASid, mida kasutatakse nii tööstuslikes protsessides kui ka kaupades (segudes ja toodetes). Kui Euroopa Komisjon vähendaks range REACHi määruse tähtsust, suurendaks see ohtlike kemikaalidega kokkupuute ohtu, mis on kahjulik rahvatervisele. Ettevõtetel oleks vähem kohustusi otsida ohutuid alternatiive, pärssides innovatsiooni rohelise keemia valdkonnas. Keskkonnareostus võib kasvada, sest leebemad reeglid toovad kaasa ohtlikumad heited ja jäätmed. Tarbijad on suuremas ohus, sest tooteid ei kontrollita nii põhjalikult toksiliste ainete suhtes. Selle tulemusena võivad Euroopa ettevõtted jääda maha ülemaailmsel üleminekul ohutumatele ja keskkonnahoidlikumatele toodetele ning kaotada turuosa konkurentidele, kes kasutavad tulevikukindlaid uuendusi.

Kui lootusrikas Te olete rohelise kokkuleppe saatuse suhtes, arvestades komisjoni äsja väljakuulutatud eesmärki elavdada Euroopa majandust?

Euroopa Komisjoni 2025. aasta tööprogramm on samal ajal nii paljutõotav kui kujutab endast ka ohtu. Kuigi süsinikuheite vähendamise ja taskukohase energiaga seotud kohustused annavad märku võimalikust teest puhtama ja vastupidavama Euroopa suunas, on oht, et Euroopa rohelise kokkuleppe kõige olulisemad eesmärgid jäetakse kõrvale. Üha enam tekitab muret kavandatav koondmäärus, mis võib n-ö lihtsustamise varjus toimida võimalusena dereguleerida ettevõtja vastutust. Hiljutised suundumused näitavad, et lihtsustamist kasutatakse liiga sageli oluliste kaitsemeetmete nõrgendamiseks, alates kemikaale käsitlevatest õigusaktidest kuni põllumajanduseni. Silmatorkav näide on 2024. aasta märtsis kiirustatult toimunud ühise põllumajanduspoliitika reform, millega kaotati keskkonnahoidlikud kaitsemeetmed. Nüüd on oht, et kauaoodatud muudetud REACHi määrusest, mida kunagi esitleti kui rahvatervise ja keskkonna kaitsmise vahendit, tehakse n-ö lihtsustamismeede, et leevendada tööstusele kehtivaid reegleid.

Vaid mõni kuu tagasi lubas president von der Leyen jätkata teed kõigi Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärkide saavutamise poole. Kuid praeguses tööprogrammis on lugu hoopis teine: tähtsusetuks on muutunud eesmärgid, mille puhul on tegutsemine just kõige pakilisem – eelkõige nullsaaste eesmärk.

Kas Teie arvates võib kavandatud dereguleerimine avaldada negatiivset mõju kestlikkusele ja seni tehtud edusammudele?

EL peab seisma vastu dereguleerimise sireenilaulule, sest see üksnes õõnestaks õiguskindlust ja prognoositavust ettevõtjate jaoks, nõrgendaks pikaajalist kestlikkusel põhinevat konkurentsivõimet ning vähendaks kodanike heaolu ja usaldust.

EL peab tagama, et bürokraatia vähendamine ei tähenda keskkonna- ja rahvatervise kaitse vähendamist. Arukas rakendamine peaks tugevdama Euroopa rohelist kokkulepet, mitte seda õõnestama. Oluliste keskkonna- ja sotsiaalkaitse meetmete nõrgendamine bürokraatia vähendamise ettekäändel ei ole õige viis majanduslikku tugevust saavutada. See on hoolimatu tagasiminek, mis saboteerib reegleid, mis on mõeldud meie majanduse tulevikukindlaks muutmiseks. Kõik see suurendab ärevust tekitavat ohtu, et kestlikkuse valdkonnas muudetakse olematuks kümne aasta jooksul tehtud edusammud.

Samal ajal on kodanikuühiskond kogu ELis üha suurema surve all, sest piiravad välisagentide seadused, protestide mahasurumised ja rahastamiskärped ohustavad põhiõigusi. Euroopa demokraatia kaitse programm ja tulevane ELi kodanikuühiskonna strateegia peavad täitma enamat kui vaid sümboolseid kohustusi – need peavad tagama õiguskaitse, jätkusuutliku rahastamise ja struktureeritud kodanikuühiskonna dialoogi ELi institutsioonidega. Komisjoni tööprogrammis tuleb seada prioriteediks demokraatia kaitsmine kodanikuühiskonna tugevdamise kaudu. Ilma sõltumatu ja hästi rahastatud kodanikuühiskonnata on Euroopa demokraatia ise ohus.

Danny Jacobs *on Bond Beter Leefmilieu peadirektor (135 valitsusvälist keskkonnaorganisatsiooni koondav keskliit Belgias Flandrias) ja Belgia esindaja Euroopa Keskkonnabüroos (Euroopa suurim kodanike keskkonnaorganisatsioonide võrgustik, mis esindab ligikaudu 30 miljonit liiget ja toetajat).*

Toimetus

Ewa Haczyk-Plumley (editor-in-chief)
Laura Lui (ll)

Käesolevale väljaandele tegid kaastööd

Christian Weger (cw)
Daniela Vincenti (dv)
Dimitra Panagiotou (dm)
Erika Paulinova (ep)
Ewa Haczyk-Plumley (ehp)
Giorgia Battiato (gb)
Jasmin Kloetzing (jk)
Katerina Serifi (ks)
Laura Lui (ll)
Leonard Mallet (lm)
Marco Pezzani (mp)
Margarita Gavanas (mg)
Margarida Reis (mr)
Millie Tsoumani (mt)
Pablo Ribera Paya (prp)
Samantha Falciatori (sf)
Parminder Shah (sp)
Thomas Kersten (tk)

Vastutav koordineerija

Agata Berdys (ab)
Giorgia Battiato (gb)

Aadress

European Economic and Social Committee
Jacques Delors Building,

99 Rue Belliard,
B-1040 Brussels, Belgium
Tel. (+32 2) 546.94.76
Email: eescinfo@eesc.europa.eu

EESC info is published nine times a year during EESC plenary sessions. EESC info is available in 24 languages
EESC info is not an official record of the EESC's proceedings; for this, please refer to the Official Journal of the European Union or to the Committee's other publications.
Reproduction permitted if EESC info is mentioned as the source and a link is sent to the editor.

02/2025